

Politsei ja piirivalve seaduse ning päästeteenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu väljatöötamine on tingitud probleemidest, mis on ilmnenud Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi *PPA*), Kaitsepolitsei (edaspidi *KAPO*) ja Päästeameti (edaspidi *PÄA*) igapäevatöö käigus. Kehtivad õigusaktid on teatud juhtudel saanud asutuste igapäevase töö korraldamisel takistuseks. Näiteks ei võimalda kehtiv seadus politseiametniku teenistusastet ajutiselt ülendada, mis on teatud juhtudel vajalik missioonil viibivate politseiametnike puhul. Muudatustega kõrvaldatakse takistused ülesannete täitmiseks, suurendatakse õigusselgust ning vähendatakse dubleerimist ja töökoormust.

Siseministeriumi valitsemisala asutuste töötajate planeerimise ja arvestamise IT-lahenduste väljatöötamise lähteülesande koostamise töörühmas võrreldi eriteenistuse seadusi töölepingu seaduse (edaspidi *TLS*) ja avaliku teenistuse seadusega (edaspidi *ATS*) ning selgus, et seadustes esineb töö- ja puhkeaja regulatsiooni dubleerimist. Muudatuste kohaselt jäetakse politsei ja piirivalve seadusest (edaspidi *PPVS*) ja päästeteenistuse seadusest (edaspidi *PäästeTS*) välja sätted, mis *TLS*-i ja *ATS*-i sätteid dubleerivad.

26. veebruaril 2015. aastal kiideti Vabariigi Valitsuse liikmete nõupidamisel heaks Eesti Vabariigi riigipiiri (edaspidi *idapiir*) väljaehitamise, tähistamise, tehnilise valve võimekuse arendamise ning loodava taristu ja valvesüsteemide väljaehitamise memorandum (edaspidi *memorandum*). Memorandumi kohaselt on Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelise Eesti-Vene riigipiiri väljaehitamine vajalik riikliku julgeoleku tagamise tõhustamiseks, selle oluline eeldus on välja ehitatud ja tõhusa tehnilise valvesüsteemiga kaetud riigipiir. Idapiiri väljaehitamine ja riikliku tehnilise valvesüsteemi loomine eeldavad mitmete riiklike funktsioonide tõhusamat täitmist ja loovad uued koostöövõimalused ametkondade vahel. Memorandumis on välja toodud, et eraldiseisva arendusena on vaja luua tehniline valve koos asjakohase taristuga.

Eelnõu kohaselt luuakse õiguslik alus asutada riigipiiri valvamise korraldamise andmekogu (edaspidi *KILP*), mis asutatakse memorandumis nimetatud eesmärkide täitmiseks. *KILP* on *PPA* integreeritud piirihalduse korraldamiseks loodav andmekogu, millega tagatakse valve- ja seiresüsteemide haldamine, piirijulgeoleku tagamiseks vajaliku teabe kogumine, ressursside planeerimise kvaliteet ja töötulemuste arvestamine, riskianalüüsipõhine riigipiiri valvamise korraldus, riigipiiri valvamise tegevuse tulemuste täpne analüüsimine ja töötlemine ning piirijulgeolekut käsitleva teabe kvaliteetne edastamine ja vahendamine.

Võrreldes 2016. aastal kooskõlastatud eelnõuga on sellest välja jäetud *PPVS*-i § 77 muudatused. Esialgsete muudatuste kohaselt oleks *PPVS*-i § 77 lõige 1 tunnistatud kehtetuks ning lõike 2 kolmandas lauses oleks viide *PPVS*-i § 77 lõikele 1 asendatud viitega *ATS*-i § 39 lõikele 1 ning kolmandast lausest oleks jäetud välja ületunnitöö 300 tunnine piirnorm kalendriaastas, see oleks sätestatud kollektiivlepingus. Muudatuse eesmärk oli *PPVS*-i ühtlustamine *ATS*-iga, kuna esialgse seisukoha kohaselt võis kehtiva *PPVS*-i § 77 lõikes 1 sätestatud juhtumeid (riigi julgeoleku

tagamine, riigikaitse vajadus, inimelu päästmine, päästetööde tegemine ja inimeste otsing, loodusõnnetuse, tulekahju, avariid või katastroofi ennetamine või selle tagajärgede kõrvaldamine, edasilükkamatu teenistusülesande täitmine, mida selle iseärasuste tõttu ei ole võimalik katkestada või lõpetada, massilise korratuse ärahoidmine ja lõpetamine ning muud seaduses sätestatud juhud) pidada ATS-i mõttes erakorralisteks asjaoludeks, millal ametiasutus võib ametnikult nõuda teenistusülesannete täitmist väljaspool tööaega. Lisaanalüüsi tulemusel jõuti aga seisukohale, et politseiametnikele ATS-i eespool nimetatud sätet kohaldada ei saa, kuna ATS-i kohaselt võib ametnikult nõuda teenistusülesannete täitmist väljaspool tööaega, kuid politseiametniku kohustus täita asutuse juhi korraldust teha ületunnitööd ei pruugi olla seotud tema teenistusülesannetega. Politseiametnikku võib kohustada ületunnitööle ka näiteks riigikaitse vajaduse korral või tulekahju tagajärgede kõrvaldamiseks, mis ei ole otseselt tema teenistusülesanded. Lisaks juhtis Justiitsministeerium tähelepanu sellele, et avalikus teenistuses peaks piirnõrmi tulenema seadusest, mitte kollektiivlepingutest.

Lisaks on eelnõu täiendatud muudatustega politseiametnike teenistusastmete andmise ja muutmise pädevuse osas ning volitusnormiga teatud juhtudel teenetemärgi äravõtmiseks. Muudatuste kohaselt antakse politseiametnike teenistusastmete andmise ja muutmise pädevus suures osas PPA ja KAPO peadirektoritele ning Sisekaitseakadeemia (edaspidi SKA) rektorile. Siseministri pädevusse jääb Siseministeeriumis teenistuses või tööl oleva politseiametniku teenistusastme muutmine. PPVS-is ja PäästeTS-is on volitusnormi teenete- ja aumärkide andmise ja kandmise korra kehtestamise kohta, kuid puudub volitusnorm nende äravõtmise korra kehtestamise kohta. Õigusselguse huvides on volitusnormi täiendatud. Ka on PPVS-i muutmise eelnõu täiendatud KAPO peadirektori õigusega kehtestada ametikohtade loetelu, millel teenistuses olevaid politseiametnikke daktüloskopeeritakse ja kellelt võetakse DNA-proov. Kehtiva seaduse kohaselt on ametikohtade loetelu kehtestamise õigus ainult PPA peadirektoril, kuigi ka KAPO teenistuses on politseiametnikud. Samuti on õigusselguse huvides täpsustatud PäästeTS-i päästeteenistuja erakorralise ületunnitöö regulatsiooni.

Muudetud eelnõu on täiendavalt kooskõlastatud Justiitsministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Riigikantseleiga.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi personalipoliitika osakonna õigusnõunik Svetlana Meister (svetlana.meister@siseministeerium.ee, tel 612 5012) koostöös PPA, KAPO ja PÄA-ga. Eelnõu ja seletuskirja riigipiiri valvamise korraldamise andmekogu käsitleva osa on koostanud Siseministeeriumi piirivalvepoliitika osakonna õigusnõunik Gerly Herm (gerly.herm@siseministeerium.ee, tel 612 5234).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@siseministeerium.ee, tel 612 5230). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Helin Kask (helin.kask@siseministeerium.ee, tel 612 5241).

1.3. Märkused

Eelnõu kohaselt muudetakse järgmisi seaduseid:

- politsei ja piirivalve seadus (RT I, 31.12.2015, 28);
- päästeteenistuse seadus (RT I, 17.12.2015, 69).

Enne eelnõu väljatöötamist koostati väljatöötamiskavatsus (edaspidi *VTK*), mis saadeti 2015. aasta oktoobris ministeeriumidele kooskõlastamiseks. Justiitsministeerium ei kooskõlastanud *VTK*-d, viidates õigusloome mahu vähendamise kavale. Justiitsministeeriumi tagasiside põhjal koostati uus *VTK*, millesse jäeti ainult olulised muudatused, uus *VTK* esitati ministeeriumidele uuesti kooskõlastamiseks 2016. aasta märtsis. Ministeeriumid kooskõlastasid *VTK* märkustega, mille arvestamise või mitteamvestamise tagasiside on lisatud kõnesoleva eelnõu juurde.

Riigipiiri valvamise korraldamise andmekogu muudatused on seotud 26. veebruaril 2015. aastal Vabariigi Valitsuse liikmete nõupidamisel heakskiidu saanud memorandumis loetletud tegevustega.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2016–2019 punktiga 10.8 – ehitada välja Eesti idapiir.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on täiendada seadusi puuduva, kuid töö korraldamiseks vajaliku regulatsiooniga, see tagab PPA-le, KAPO-le ja PÄA-le võimaluse täita neile pandud ülesandeid nõuetekohaselt ning vähendada töökoormust. Eriteenistuse seadustest dubleerivate sätete väljajätmise eesmärk on õigusselguse tagamine. Lisaks on muudatuste eesmärk viia eriteenistuse seaduste sõnastus ja põhimõtted vastavusse ATS-i sõnastuse ja põhimõtetega.

Samuti on eelnõu eesmärk luua õiguslik alus KILP-i loomiseks. KILP-i peamine eesmärk on luua politseile võimekus jälgida reaalajas riigipiiril toimuvat, see tõhustab riigi julgeoleku tagamist. KILP-iga luuakse mitmeid selliseid võimekusi riigipiiri valvamise tõhustamiseks, mis praegu puuduvad.

KILP-i hakatakse kandma riigipiiri valvamisega seotud toimingute ja isikute andmeid, riigipiiri valvamise tehniliste seire- ja valveseadmete seireinfot ning välispiiri valvamist takistava või piirirahu häiriva tegevuse andmeid. KILP-iga luuakse võimalus seirata reaalajas idapiiril toimuvat, teha vajalikke analüüse ning planeerida ressursse, et tagada tõhus piiriturvalisus, ennetada, avastada ja takistada ebaseaduslikke piiriületusi ning piiriülest kuritegevust.

KILP võimaldab paremini juhtida välispiiride kriisiolukordi. Kriisiolukordade all mõeldakse välispiiridel või nende ümbruses asetleidvaid looduslikke või inimtegevusest põhjustatud katastroofe, õnnetusi, humanitaar- või poliitilisi kriise või muid tõsiseid juhtumeid, mis võivad välispiiride kontrolli oluliselt mõjutada.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 kohaselt muudetakse PPVS-i.

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt asendatakse PPVS-i § 3 lõike 1 punktis 8 viide lõikele 4¹ viitega lõikele 4². PPVS-i § 3 lõike 1 punkt 8 sätestab Vabariigi Presidendi ja tema perekonna, samuti seaduses sätestatud juhul ametist lahkunud presidendi, peaministri, välisriigi riigipeade, valitsusjuhtide, välisministrite ning PPA peadirektori poolt kõnesoleva paragrahvi lõike 3 alusel määratud isikute kaitsmise ning Vabariigi Valitsuse poolt kõnesoleva paragrahvi lõike 4 alusel või PPA peadirektori poolt kõnesoleva paragrahvi lõike 4¹ alusel määratud objektide valvamise. Politsei poolt ajutiselt valvatavate objektide loetelu, objektide valve teostamise viisid ning ajalise kestuse määrab PPA peadirektor käskkirjaga tegelikult PPVS-i § 3 lõike 4², mitte lõike 4¹ alusel. Muudatusega kõrvaldatakse seadusest ilmne ebatäpsus, tegemist ei ole sisulise muudatusega.

Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt täiendatakse PPVS-i 3. peatükki 4. jaoga, milles sätestatakse KILP-i üldregulatsioon. Eelnõus sätestatakse andmekogu asutamise eesmärk, andmekogusse kantavate andmete loetelu, volitusnorm andmekogu põhimääruse kehtestamiseks ning andmekogu vastutav töötleja. Lisaks täpsustakse, milliseid küsimusi andmekogu põhimääruses reguleeritakse.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõike 1 kohaselt asutab valdkonna eest vastutav minister andmekogu riigipiiri valvamise, piirirežiimi tagamise ning piiriolukorrast ülevaate omamise, sealhulgas piirirahu hoidmise eesmärgil, et avastada ebaseaduslikke piiriületusi, tuvastada objekte, planeerida piirivalvamiseks vajalikku ressursi ning tõkestada piiriülest kuritegevust. Andmekogus töödeldakse riigipiiri valvamisega seotud andmeid.

Riigipiiri seaduse (edaspidi *RipS*) § 9⁴ lõike 1 kohaselt on riigipiiri valvamine politsei patrull- ja vaatlustegevus maismaal, merel ja piiriveekogudel, et ennetada, selgitada välja selleks mitte ettenähtud kohas ja ajal toimuv piiriületus ning piiriülene kuritegevus, sealhulgas isikute ja kauba ühendusevälisest riigist Eestisse ja Eestist ühendusevälisesse riiki ebaseaduslik toimetamine territoriaal- ja sisemerel ning piiriveekogudel, samuti kontrollida riigis viibimise õiguslikke aluseid ning neid tegevusi tõkestada. RipS-i § 9⁵ lõike 1 kohaselt võib politsei riigipiiri valvamisel ja piirirežiimi tagamisel ebaseadusliku piiriületuse avastamiseks, objektide tuvastamiseks, piiripunktides turvalisuse tagamiseks ja piiriülese kuritegevuse tõkestamiseks kasutada asjakohaseid tehnilisi, sealhulgas elektroonilisi seadmeid.

KILP-i loomisega muutub tehniliste seadmete abil kogutavate andmete töötlemine tõhusamaks, võimaldades jälgida riigipiiril toimuvat reaajas. Lisaks annab KILP võimaluse teha analüüse ning planeerida ressursse, see tagab operatiivsema reageerimise ning tõhusama piiriturvalisuse. Praegu kantakse piirivalvejuhtumite andmed ja riigipiiri valvamise käigus kogutud teave erinevatesse politsei andmekogu POLIS moodulitesse (reageeriva tegevuse andmestik, ennetava tegevuse andmestik). Pärast KILP-i loomist hakatakse nimetatud andmeid kandma KILP-i.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõige 1 sätestatakse kooskõlas avaliku teabe seaduse (edaspidi *AvTS*) § 43¹ lõikega 1. Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõikes 1 on sätestatud andmekogu asutamise eesmärk. *AvTS*-i § 43³ lõike 1 kohaselt asutatakse andmekogu seadusega või selle alusel kehtestatud õigusaktiga. Seetõttu on eelnõus sätestatud volitusnorm, millega antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus asutada eraldiseisev andmekogu. Valdkonna eest vastutava ministri all peetakse silmas siseministrit.

Volitusnormi konkreetsuse kohta on Riigikohus 19. jaanuari 2009. aasta otsuse 3-3-1-85-08 punktis 18 märkinud järgmist: „Põhiseaduse § 3 kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Määrusandluse puhul tähendab nimetatud säte täitevvõimu jaoks kohustust järgida talle delegatsiooninormiga antud volitusi ja neid mitte ületada. HMS § 90 lõike 1 kohaselt võib määruse anda ainult seaduses sisalduva volitusnormi olemasolul ja kooskõlas volitusnormi piiride, mõtte ja eesmärgiga. Kohtupraktikas on rõhutatud, et volitusnormis sätestatakse määrusandliku volituse selge eesmärk, sisu ja ulatus (põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 20. detsembri 1996. aasta otsus asjas nr 3-4-1-3-96).“ Seega on eelnõus sätestatud eesmärk ja volitusnorm andmekogu asutamiseks konkreetsed ja piisavad.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõikes 2 on loetletud peamised andmekogus töödeldavad andmekategooriad. Selle kohaselt kantakse andmekogusse:

- 1) riigipiiri valvamise toimingute andmed;
- 2) riigipiiri valvamise toimingutega seotud isikute andmed;
- 3) riigipiiri valvamise tehniliste seire- ja valveseadmete seireinfo;
- 4) riigipiiri valvamist takistava või piirirahu häiriva tegevuse andmed.

Nimetatud andmete kogumine on PPA-le vajalik, et riigipiiri tõhusalt seirata, tuvastada ja lahendada piirisündmusi ning planeerida vajalikku ressursi.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõike 2 punktides 1 ja 2 on sätestatud, et andmekogusse kantakse riigipiiri valvamisega seotud toimingute ja isikute andmed. Nimetatud andmete andmekogusse kandmine on vajalik, sest võimaldab analüüsida piirisündmuse tuvastamiseks ja lahendamiseks tehtud toiminguid ning teostada järelevalvet. Riigipiiri valvamisega seotud toimingute kohta kogutav teave on oluline riigipiiri valvamise ressursi planeerimiseks ning võimalikele piirisündmustele tõhusamaks reageerimiseks. Samuti annab kogutav teave tervikliku ülevaate idapiiril toimuvast, see tagab riigipiiri tõhusama valvamise ning riigi turvalisuse tervikuna.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõike 2 punkti 3 kohaselt kantakse andmekogusse riigipiiri valvamise tehniliste seire- ja valveseadmete seireinfo. Riigipiiri valvamiseks mõeldud tehniliste seire- ja valveseadmete seireinfo kandmine KILP-i võimaldab reaalselt seirata idapiiril toimuvat, see tagab riigipiiri operatiivsema valvamise.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõike 2 punkti 4 kohaselt kantakse andmekogusse riigipiiri valvamist takistava või piirirahu häiriva tegevuse andmed. RipS-i § 8 lõike 2 kohaselt võidakse piirirežiimiga piirata riigipiiri valvamist takistavat või piirirahu häirivat tegevust, näiteks tulirelvade ja lõhkematerjalide kasutamine, töötamine piiririba vahetus läheduses, jahipidamine ja kalapüük, kariloomade karjatamine, valgustuse ja lahtise tule kasutamine. Vabariigi Valitsuse 17. septembri 1997. aasta

määruse nr 176 "Piirirežiimi eeskirja kinnitamine" (edaspidi *piirirežiimi eeskiri*) punkti 52 kohaselt peavad kõik isikud PPA-ga kirjalikult kooskõlastama nende poolt välispiirist vähem kui viie kilomeetri kaugusel läbiviidavad lõhkamistööd, õppused, võistlused, ajukahid ja muud üritused, mis võivad takistada välispiiri valvamist või häirida piirirahu. Keelatud on mürk- ja radioaktiivsete ainete kasutamine piiriveekogudel. Piirirahu häirib igasugune tegevus, mille mõju võib ulatuda üle välispiiri või takistada välispiiri valvamist.

Lisaks peavad piirirežiimi eeskirja punkti 75 kohaselt kõik isikud, asutused ja organisatsioonid PPA-ga nende poolt piiriveekogudel korraldatavad õppused, üritused, võistlused, allveetegevuse, lõhkamistööd, jääteede rajamise ning muu piirirahu häiriva tegevuse kooskõlastama. Sise- ja territoriaalmerel korraldatavatest õppustest, üritustest ja võistlustest peab PPA-d teavitama vähemalt 24 tundi enne tegevuse toimumist. Samuti on Vabariigi Valitsuse 11. mai 2004. aasta määruse nr 189 „Lennupiirangud ja piirangud riiklikule õhusõidukile lennuks ülehelikiirusel“ kohaselt Eesti Vabariigi piiriäärsetel aladel kehtestatud riigi julgeoleku tagamise huvides lennupiirangu ala EER1. Piirangualal võib lennata ainult kõrgemal kui 1000 jalga (300 m) veekogu pinnast või maapinnast. Piirangualal võib madalamal kui 1000 jalga lennata ainult Lennuameti loal, samuti peab see enne olema PPA-ga kooskõlastatud. Selleks et politseil oleks terviklik ülevaade riigipiiri valvamist takistavatest või piirirahu häirivatest tegevusest, kantakse KILP-i nimetatud tegevuste andmed. KILP-i loomisega suudab PPA tõhustada koostööd lennupiirangualadel lennulubade menetlemisel. See võimaldab paremini hallata näiteks üha suurenevaid mehitamata lennuvahendite kasutamise taotlusi.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõikes 2 on piisava täpsusega sätestatud, mis andmeid ja kelle kohta kogutakse, et tagada kontroll andmekogu pidamise õiguspärasuse ja isikuandmete töötlemise ulatuse üle. Sättes ei ole nimetatud andmekogusse kogutavate andmete täielikku loetelu, vaid andmete täpse koosseisu kehtestamine on delegeeritud täitevvõimule. Seda võimaldab ka AvTS-i § 43⁵ lõige 1, mis sätestab, mida tuleb andmekogu põhimääruses reguleerida.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõikes 3 sätestatakse andmekogu põhimääruse kehtestamiseks volitusnorm. Eelnõu kohaselt asutab andmekogu ja kehtestab selle põhimääruse valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõikes 4 on sätestatud andmekogu põhimääruse sisu AvTS-i § 43⁵ lõike 1 kohaselt. Eelnõu sätestab, et andmekogu põhimääruses sätestatakse andmekogu ametlik nimetus, andmekogu pidamise kord, andmekogusse kogutavate andmete täpne koosseis, andmeandjad, andmete säilitamise tähtajad ja vajaduse korral muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused.

Eelnõuga kavandatud PPVS-i § 25¹ lõikes 5 on sätestatud, et andmekogu vastutav töötleja on PPA.

Eelnõu § 1 punktide 3 ja 4 järgi täiendatakse PPVS-i võimalusega võtta teenistusse koosseisuväliseid politseiametnikke. Kuni 29. märtsini 2015. aastal kehtinud PPVS-i § 35 lõike 1 kohaselt oli politseiametniku ametikoht asutuse teenistujate koosseisus ettenähtud või koosseisuväline ametikoht, millel töötamine on politseiteenistus ning lõike 2 kohaselt võis õppepraktika läbimise ajaks või ülesande täitmise ajaks, millel ei olnud alalist iseloomu, võtta teenistusse koosseisuvälise politseiametniku. Kuna

1. aprillil 2013. aastal jõustunud ATS-i kohaselt nähakse kõik teenistuskohad ette asutuse koosseisus ning seniseid koosseisuväliseid ametikohti enam ATS ette ei näe, jäeti ka PPVS-ist välja võimalus võtta politseiametnik teenistusse koosseisuvälise politseiametnikuna. PPVS-ist koosseisuvälise politseiametnike regulatsiooni väljajätmisest on möödunud peaaegu kaks aastat ning selle aja jooksul on PPA-l tekkinud seaduse rakendamisel probleemid, mille lahendamine seaduse muutmiseta ei ole võimalik.

Muudatuse kohaselt täiendatakse PPVS-i § 35 lõiget 1 selliselt, et ka asutuse koosseisuväline ametikoht on politseiametniku ametikoht, millel teenistuses olemine loetakse politseiteenistuseks. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt võib asutus koosseisuvälise politseiametniku ametikohale nimetada üksnes SKA politsei või piirivalve erialal täiskoormusega õppes keskhariduse baasil kutseharidust omandava õpilase või rakenduskõrgharidust omandava üliõpilase õppepraktika läbimise ajaks.

Kehtiva PPA teenistuskohade koosseisu määramise kohaselt on PPA koosseisus 140 politseipraktikandi ametikohta, see aga moonutab personalistatistikat, kuna see ei peegelda tegelikkust, sest nimetatud ametikohad on täidetud ainult perioodil, kui kadetid PPA-s õppepraktikat läbivad. Kadettide kohta ei peeta personaliarvestust klassikalises mõttes. Kuna riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogus (SAP) olevate andmete põhjal tehakse üleriigilisi päringuid, siis ei peegelda PPA personalistatistika tegelikkust, kui kadetid on koosseisus ning kui võetakse arvesse andmeid organisatsiooni kui terviku kohta. Rahandusministeerium võrdleb kogu riigi teenistuskohade koosseisus vakantsete kohtade osakaalu SAP-i põhjal ning kui praktikantide tähtajalised kohad on praktikavälisel ajal täitmata, siis ei saada tõest statistikat, kuna need kohad kajastuvad vakantsetena.

Oluline on ka see, et kadetile ei maksta praktika aja eest palka, mistõttu ei pea nendega ka eelarve koostamisel arvestama. Seega ei täida kadettide arvamine teenistuskohade koosseisu hulka eesmärki, kuna koosseisus peaksid olema eelarvevahenditega kaetud kohad.

ATS-i eelnõu kooskõlastamise käigus juhtis Siseministeerium Justiitsministeeriumi tähelepanu asjaolule, et eriteenistuses võib ka edaspidi olla vajadus võtta teenistusse koosseisuväliseid teenistujaid. Justiitsministeeriumi seisukoht oli, et „eriteenistuse seaduses võib ette näha põhjendatud erisusi“ (ATS-i seletuskirjast). Terminit „koosseisuväline“ kasutatakse ka näiteks välisteenistuse seaduses.

Eelnõu punkti 5 kohaselt jäetakse PPVS-i § 44 lõikest 1 välja sõna „ametikohale“. PPVS-i § 44 lõike 1 sõnastuse kohaselt nimetatakse politseiametnik asutuse koosseisus ettenähtud vabale ametikohale määramata ajaks, välja arvatud kõnesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhtudel. Sõna „ametikohale“ pärast sõna „nimetatakse“ on üleliigne, seetõttu jäetakse see PPVS-i sõnastusest välja.

Eelnõu § 1 punktide 6 ja 7 kohaselt täiendatakse PPVS-i § 45¹ KAPO peadirektori õigusega kehtestada loetelu ametikohtadest, millel teeniv politseiametnik daktüloskopeeritakse ja kellelt võetakse DNA-proov. Kehtiva regulatsiooni kohaselt kehtestab PPA peadirektor käskkirjaga loetelu ametikohtadest, millel teeniv politseiametnik daktüloskopeeritakse ja kellelt võetakse DNA-proov. Kuna ka KAPO teenistuses on politseiametnikud, kes sarnaselt PPA politseiametnikega teenindavad

sündmuskohti või puutuvad kokku ekspertiisi- ja uuringuobjektidega, siis peab ka KAPO peadirektoril olema võimalus kehtestada loetelu ametikohtadest, millel teeniv politseiametnik daktüloskopeeritakse ja kellelt võetakse DNA-proov. Kehtiva PPVS-i § 45¹ lõike 2 kohaselt peaks ka KAPO ametikohtadest, mille teeniv politseiametnik daktüloskopeeritakse, kehtestama PPA peadirektor, mis ei ole aga mõistlik.

Nii PPA kui KAPO teatud ametikohtadel teenistuses olevate politseiametnike daktüloskopeerimine on vajalik, kuna Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi (edaspidi *EKEI*) praktikas pole harvad juhud, mil sõrmejälje- ja DNA-ekspertiiside tegemisel on kohtuekspertidel tekkinud kahtlus, et sündmuskohal talletatud naha papillaarkurrustiku jälg või bioloogiline proov või ekspertiisiks esitatud objektilt ekspertiisi tegemise käigus avastatud jälg või proov pärineb uurimistoimingul osalenud politseiametnikult. Eeltoodud põhjusest lähtuvalt on oluline lõhkematerjalidega seotud süütegude korral välistada ka KAPO politseiametniku poolt sündmuskohale või objektile jäetud jälg või proov, kes menetlusprotsessis võis omada kokkupuudet ekspertiisiks esitatud objektiga.

KAPO politseiametniku daktüloskopeerimise ja temalt DNA-proovi võtmise regulatsioon on vajalik DNA-profiili ja sõrmejälgede kaardi olemasoluks vastavates andmekogudes, et:

- 1) selgitada kohtueelse menetluse käigus välja tõde ehk uurida igakülgset, täielikult ja objektiivselt lõpuni DNA/sõrmejälje jätnud isiku identifitseerimiseks püstitatud versioonid;
- 2) tagada, et riiklikesse registritesse kantakse üksnes need isikustamata DNA-proovid ja sündmuskohajäljed, mis ei pärine kannatanutelt, tunnistajatelt ega teistelt sündmusega seotud isikutelt;
- 3) kiiresti välistada toime pandud süüteo algstaadiumis lõhkematerjali seaduslikud käitlejad.

Lisaks täiendatakse PPVS-i § 45¹ lõiget 4 KAPO kohustusega teavitada EKEI-d pärast politseiametniku teenistusest lahkumist vajadusest kustutada politseiametniku andmed riiklikest registritest. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on teavitamise kohustus PPA-l.

Eelnõu punktide 8 ja 9 kohaselt täiendatakse PPVS-i § 50 lõikeid 1 ja 2 ning muudetakse KAPO ja PPA juhtide teenistusastmete regulatsiooni. Muudatuse kohaselt käsitatakse juhtidena ka KAPO struktuuriüksuse juhti ja PPA politseijaoskonna juhti.

PPVS-i § 50 lõigete 2–4 kohaselt on juhid PPA büroo struktuuriüksuse juht (välja arvatud prefektuuri büroo struktuuriüksuse juht), lennusalga struktuuriüksuse juht, prefektuuri büroo juht ja KAPO regionaalse osakonna struktuuriüksuse juht, prefekt, KAPO struktuuriüksuse juht, PPA büroo ja lennusalga juht ning sisekaitse rakenduskõrgkooli politseiametnike ettevalmistava struktuuriüksuse juht, PPA ja KAPO peadirektori asetäitja ning PPA ja KAPO peadirektor. PPVS-i § 50 lõike 1 kohaselt on juhid ka PPVS-i § 50 lõigetes 2–4 nimetatud PPA struktuuriüksuse juhid.

Kehtiva seaduse kohaselt saab PPA politseijaoskonna juhti käsitada juhina PPVS-i § 50 lõike 1 alusel, see tähendab, et politseijaoskonna juht on prefektuuri büroo juhust

ühe taseme võrra madalam juht. Tegelikult on mõlemad juhid aga samal tasemel. Muudatuse eesmärk on ühtlustada kahe sama tasandi juhi staatust.

KAPO-l on tekkinud vajadus nimetada struktuuriüksuste juhi ametikohale isikuid, kes ei ole kõnealuse paragrahvi teiste lõigetega hõlmatud. Kehtiva seaduse kohaselt on regionaalse osakonna struktuuriüksuse juhi ametikoht KAPO struktuuris kõige madalam. Praeguseks on tekkinud vajadus ühe taseme võrra madalamate (nn esmatasandi) juhtide järele ning anda võimalus nimetada isik KAPO-s sellise struktuuriüksuse juhi ametikohale, mis on tasemelt madalam kui regionaalse osakonna struktuuriüksuse juhi ametikoht. Muudatus võimaldab määratleda juhi ametikoht tegelikkusele vastavalt.

Eelnõu § 1 punktide 10 ja 11 järgi täiendatakse PPVS-i §-e 53 ja 54 uute lõigetega, milles kehtestatakse rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud või tööle võetud või rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osaleva politseiametniku teenistusastme ajutise ülendamise regulatsioon.

PPVS-i § 53 muudatus võimaldab rahvusvahelises organisatsioonis või tsiviilmissioonil viibiva politseiametniku teenistusastet ajutiselt ülendada. PPVS-i kohaselt on vastuvõttev asutus valitsusasutus, valitsusasutuse hallatav asutus või rahvusvaheline organisatsioon, sealhulgas osalemine rahvusvahelisel tsiviilmissioonil, mis eeldab politseiametniku erialast ettevalmistust, kuid ei ole politseiametniku ametikoht. Praktikas esineb juhtumeid, et vastuvõtvas asutuses teenistuses oleva politseiametniku teenistusaste on teenistuskoha nõuete tõttu vaja ülendada nii kõrgeks, et lähetavasse asutusse (asutus, kus politseiametniku avaliku võimu teostamise õigus teenistusse või tööle võtmise tõttu valitsusasutuses, valitsusasutuse hallatavas asutuses või rahvusvahelises organisatsioonis peatatakse) naastes talle teenistuskohata pakkuda ei oleks. Probleem ei puuduta kõiki vastuvõtvtas asutustes viibivaid politseiametnikke, vaid on pigem seotud rahvusvahelises organisatsioonis või missioonil viibivate politseiametnikega, kelle teenistusülesannete täitmine nõuab kõrgemat teenistusastet.

Muudatuse eesmärk on anda politseiametnikele võimalus kandideerida vastuvõtvtas asutuses kõrgematele kohtadele (ka Välisministeeriumi välispoliitiline suund ja prioriteet tsiviilmissioonide puhul), see annab võimaluse Eesti panust rahvusvahelises koostöös suurendada. Sageli on rahvusvahelised organisatsioonid pikkade militaarsete traditsioonidega ning tsiviilmissiooni ametikohtadel lähtutakse isiku otsustuspädevuse hindamisel just teenistusastmest.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt tuleks politseiametnik teatud ülendamine korral nimetada vastuvõtvtas asutuses ülendatud teenistusastme ametikohale, mida asutusel ei pruugi olla. Näiteks ülendatakse politseiametniku teenistusaste vastuvõtvtas asutuses politseikindralinspektoriks, sellise teenistusastmega ametikohad on PPA-s ja KAPO-s vaid peadirektori ja nende asetäitjate ametikohad. Ajutise auastme andmise regulatsioon on ka kaitseväeteenistuse seaduses, selle § 22 lõike 6 kohaselt võib tegevväelasele ja reservis olevale isikule erandina ajutiselt anda ülenevas järjestuses järgmise sõjaväelise auastme ajaks, mil ta osaleb rahvusvahelises sõjalises operatsioonis, on tööl välisesinduses diplomaatilisel ametikohal, rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelises sõjalises peakorteris. Ajutine teenistusaste

antakse ainult rahvusvahelises organisatsioonis või tsiviilmissioonil viibimise ajaks ning naastes lähetavasse asutusse jätkab politseiametnik teenistust ametikohal, mille teenistusaste vastab tema teenistusastmele, mis tal oleks, kui teenistusastme ajutist ülendamisest ei oleks olnud. Politseiametnikul ei ole lähetavasse asutusse naasmisel õigust nõuda ametikohta, mille teenistusaste vastab ajutiselt ülendatud teenistusastmele. Kuna teenistusaste antakse ajutiselt, siis arvatakse ajutise ülendamise aeg selle teenistusastme vanuse hulka, mis oli politseiametnikul enne teenistusastme ajutist ülendamisest. Sellise täpsustuse tegemine seaduses on vajalik õigusselguse tagamiseks.

PPVS-i § 67⁴ reguleerib vastuvõtvast asutuses teisel ametikohal teenistuses oleva ja töötava politseiametniku teenistusastme muutmist. Vastuvõtvast asutuses teenistuses oleva politseiametniku teenistusastme ülendamiseks peab ametnik olema omandanud sellele tasemele vastava hariduse ning täitnud politseiametniku kutsesobivusnõuded, vastuvõtvast asutuses sellele ametikohale esitatavad nõuded, millel ametnik on teenistuses või töötab, ning tema suhtes ei kohaldata politseiametniku ametikohale esitatavaid nõudeid. Vastuvõtvast asutuses teenistuses oleva või töötava politseiametniku teenistusastet võib ülendada ka juhul, kui tema politseiametniku ametikoht, millel tema avaliku võimu teostamise õigus on peatatud või millelt ta viidi üle lähetatud politseiametniku ametikohale, ei võimalda ülendamisest. Kui politseiametnik täidab ajutiselt ülendatud teenistusastme ajal eespool nimetatud teenistusastme ülendamise tingimused, siis ühendatakse tema olemasolevat tavapärasest korras antud teenistusastet. Kui teenistusaste ühendatakse samale tasemele ajutiselt ülendatud teenistusastmega, siis jätkab politseiametnik teenistust missioonil tähtajatult antud teenistusastmega.

Eelnõu § 1 punkti 12 kohaselt muudetakse PPVS-i § 56, milles on sätestatud politseiametniku teenistusastme andmise ja muutmise pädevus. Kehtiva PPVS-i § 56 lõike 1 kohaselt annab ja muudab valdkonna eest vastutav minister juhi ametikohal oleva politseiametniku teenistusastmeid alates politseikolonelleitnandi teenistusastmest. Kõiki teisi teenistusastmeid annab ja muudab PPA ja KAPO peadirektor ning sisekaitse rakenduskõrgkooli rektor, kui PPVS ei sätesta teisiti. Muudatuste kohaselt annab edaspidi siseminister teenistusastme sellistele politseiametnikele ja muudab teenistusastmeid sellistel politseiametnikel, kelle nimetab ametisse Vabariigi Valitsus või siseminister.

Vabariigi Valitsus nimetab ametikohale PPA ja KAPO peadirektori, siseminister nimetab ametikohale PPA ja KAPO peadirektori asetäitjad, PPA prefektid ning SKA Politsei- ja piirivalve kolledži direktori, seega annab siseminister teenistusastme PPA ja KAPO peadirektoritele, peadirektorite asetäitjatele, prefektidele ja kolledži direktorile ning muudab nende teenistusastmeid. Kõigi teiste politseiametnike teenistusastmeid annab ja muudab, kas PPA või KAPO peadirektor või SKA rektor. Muudatuse tegemisel on arvestatud põhimõttega, et politseiametniku teenistusastmeid annab ja muudab ametikohale nimetamise õigust omav isik.

Lisaks antakse muudatuste kohaselt ametikohale nimetamise õigust omavale isikule õigus anda teenistusaste politseiametnikule, kes võetakse politseiteenistusse, ning ametikohale nimetamisel antakse talle ametikoha kõige madalam teenistusaste. PPVS-i § 6² alusel on politseiametniku teenistusse võtmine (v.a büroo ja politseijaoskonna juht) volitatud PPA põhimäärusega peadirektori asetäitjatele ja prefektidele.

Politseiametnikule antakse teenistusse võtmisel PPVS-i § 51 lõike 1 alusel üldjuhul teenistusaste, mis on vastava ametikoha teenistusastmetest kõige madalam. PPVS-i § 56 kohaselt on teenistusastme andmine siseministri või peadirektori pädevuses. Seega tuleb politseiametniku (v.a büroo või politseijaoskonna juht) teenistusse võtmisel vormistada kaks käskkirja – üks peadirektori asetäitja või prefekti käskkiri politseiametniku teenistusse võtmise ja teine peadirektori käskkiri politseiametnikule teenistusastme andmise kohta. Muudatus annab võimaluse vormistada politseiametniku teenistusse võtmisel ainult üks käskkiri, see vähendab oluliselt PPA peadirektori töökoormust.

Kehtiva PPVS-i § 56 lõigetes 3 ja 4 on sätestatud erisused politseiametniku teenistusastme andmisel või ülendamisel PPVS-i § 51 lõike 3, § 53 lõike 5 ja § 58 lõike 3 alusel. PPVS-i § 51 lõike 3 kohaselt võib politseiteenistusse võtmisel ametikohale nimetamisel anda politseiametnikule kõrgema teenistusastme kui kõige madalam selle ametikoha teenistusaste, kui see tuleneb teenistuse iseloomust ja on vajalik sellel ametikohal teenistusülesannete täitmiseks. PPVS-i § 53 lõike 5 järgi võib politseiametniku teenistusastet ülendada rohkem kui ühe teenistusastme võrra, kui see tuleneb teenistuse iseloomust ja on vajalik sellel ametikohal teenistusülesannete täitmiseks. PPVS-i § 58 lõige 3 sätestab, et kui politseiametnik viiakse üle ametikohale, mille kõige madalam teenistusaste on kõrgem kui tema politseiametniku teenistusaste, võib politseiametniku teenistusastme ülendada, sõltumata tema senise teenistusastme vanusest, vastavaks selle ametikoha kõige madalamale teenistusastmele või sellest kõrgemale teenistusastmele, kui see tuleneb teenistuse iseloomust ja on vajalik sellel ametikohal teenistusülesannete täitmiseks. Kehtiva PPVS-i § 56 lõigete 3 ja 4 kohaselt on eespool nimetatud tingimuste esinemisel politseiametniku teenistusastme andmiseks või ülendamiseks pädev isik siseminister. Arvestades, et muudatustega antakse teenistusastmete andmise ja muutmise pädevus suures osas PPA ja KAPO peadirektorile ning SKA rektorile, on eespool nimetatud juhtudel põhjendamatu jätta teenistusastme andmise ja muutmise pädevus siseministrile. Edaspidi on PPVS-i § 51 lõike 3, § 53 lõike 5 ja § 58 lõike 3 alusel teenistusastme andmise ja muutmise pädevus PPA ja KAPO peadirektoril ning SKA rektoril. Erisus kehtestatakse politseiametnikule PPVS-i § 51 lõike 1 alusel kõige madalama teenistusastme andmisel politseiametniku teenistusse võtmisel. Sellisel juhul annab politseiametnikule teenistusastme ametisse nimetamise õigust omav isik, kes on PPA põhimääruse kohaselt peadirektori asetäitja ja prefekt.

Eelnõu § 1 punktide 13 ja 17 kohaselt viiakse PPVS-i § 60 lõiked 1–3 ja § 67¹ lõige 3 vastavusse 1. juulil 2016. aastal jõustunud töövõimetoetuse seaduse rakendussätetega, millega muudeti ka PPVS-i. Muudatuse kohaselt tunnistati PPVS-i § 75 alates 1. juulist 2016. aastal kehtetuks, sest siis jõustus töövõimetoetuse seadus. Alates 1. juulist 2016. aastal reguleerib kõigile ametnikele, sealhulgas õppepraktika ajaks politseiametnikuks nimetatud kadetile, töövõime kaotuse või vähenemise korral makstavat hüvitist ja nende hukkimise korral nende lähedastele makstavat hüvitist ATS. Kuna PPVS-i § 75 tunnistati alates 1. juulist 2016. aastal kehtetuks, siis jäetakse kõnesolevate muudatuse kohaselt PPVS-i § 60 lõigetest 1 ja 2 ning § 67¹ lõikest 3 välja viide PPVS-i §-le 75 ning § 60 lõikes 3 ja § 67¹ lõikes 3 asendatakse viide PPVS-i § 75 lõigetele 3 ja 10 viitega ATS-i § 49 lõigetele 7 ja 10. Tegemist ei ole sisuliste muudatustega, vaid muudatustega viiakse seaduste sõnastused omavahel kooskõlla.

PPVS-i § 60 lõigetest 1 ja 2 jäetakse välja viited ATS-i §-dele 52 ja 127 ning PPVS-i §-dele 72 ja 99–107. ATS-i § 52 reguleerib ametniku ametijuhendit, milles tuleb muu hulgas määrata ametikoha teenistusülesanded, ametniku haridus, töökogemus ning teadmiste ja oskuste kehtestatud nõuded. Kadetid nimetatakse politseiametnikeks õppepraktika läbimise ajaks ning sellel ajal täidavad nad erinevaid ülesandeid, mida ei saa ametijuhendis määrata. Samuti kadetid alles omandavad haridust, seetõttu ei saa ka nimetatud nõuet ametijuhendis määrata. ATS-i § 127 sätestab, et enne ATS-i jõustumist 2013. aasta 1. aprillil määratud distsiplinaarkaristus kehtib ka pärast ATS-i jõustumist ning karistus täidetakse ja see kustub selle seaduse järgi, mille järgi see määrati. ATS-i jõustumisest on möödunud peaaegu neli aastat ning viidatud ATS-i säte ei ole enam ajakohane.

Viide PPVS-i §-le 72 jäetakse välja, kuna eelnõu kohaselt tunnistatakse säte kehtetuks. Viited PPVS-i §-dele 99–107 jäetakse välja, kuna need reguleerivad politseiametniku väljateenitud aastate pensioni, millele on õigus politseiametnikul, kes on saanud 55-aastaseks ning kellel on selleks ajaks vähemalt 20-aastane politseiteenistuse staaž. Kadett nendele tingimustele ei vasta, seetõttu ei ole vaja ka politseiametniku väljateenitud aastate pensioni sätetele viidata.

Lisaks täiendatakse PPVS-i § 60 lõiget 1 ja 2 viidetega PPVS-i §-dele 78¹, 91, 92. Viidatud sätted reguleerivad politseiametniku tööaega ja distsiplinaarmenetlust ning kuna mõlemat regulatsiooni kohaldatakse ka kadettidele, siis tuleb seadust täiendada.

Eelnõu § 1 punkti 14 kohaselt muudetakse PPVS-i § 64, mis reguleerib politseiametniku teenistuse ja töötamise tähtaega vastuvõtvas asutuses teisel ametikohal. Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib politseiametniku teenistustähtaeg vastuvõtvas asutuses olla kolm aastat ning seda võib pikendada ühel korral kuni kolme järjestikuse aasta võrra. Kui politseiametnik võetakse ühes vastuvõtvas asutuses teenistusse teenistusest vabastamise järel vahetult järgneval päeval teise asutusse ametikohale, mis eeldab politseiametniku erialast ettevalmistust, kuid ei ole politseiametniku ametikoht, ei tohi teenistuse või töötamise aeg vastuvõtvates asutustes kokku ületada kuut järjestikust aastat. PPVS-i § 64 lõikes 3 on sätestatud erisus Siseministeeriumi ja selle valitsemisala puhul, sätte kohaselt võib politseiametniku nimetada või tööle võtta teisele ametikohale vastuvõtvas asutuses kuni kolmeks järjestikuseks aastaks korraga ja seda võib pikendada kuni kolme järjestikuse aasta võrra korraga või võtta ta teenistusse või tööle teise vastuvõtvasse asutusse vahetult teenistusest või töölt vabastamise päevale järgnevast päevast arvates kuni kolmeks aastaks korraga, kui politseiametnik on teenistuses või tööl Siseministeeriumis või selle valitsemisala asutuses või ta jätkab teenistust või töötamist Siseministeeriumi ja selle valitsemisala piires.

PPVS-i 5. peatüki 4¹. jagu reguleerib politseiametniku teenistusse võtmist teises asutuses ning rahvusvahelises organisatsioonis. Sisuliselt on tegemist politseiametniku tähtajalise üleviimisega ühest ametiasutusest teise. ATS-i § 33 lõike 4 kohaselt nimetatakse ametnik teisele ametikohale määratud ajaks ning seda tähtaega võib kõigi poolte nõusolekul üks kord pikendada. Võrreldes ATS-i regulatsiooniga kitsendab PPVS politseiametniku teenistustähtaega vastuvõtvas asutuses. PPVS-i § 64 kohaselt saab politseiametnik vastuvõtvas asutuses olla teenistuses korraga kolm aastat. ATS ei sätesta vastuvõtvas asutuses teenistuses olemise ajalist raami, see annab asutusele iga kord kõiki asjaolusid, sealhulgas asutuse vajadusi, arvesse võttes

otsustada ametniku teenistustähtaeg vastuvõtvast asutuses. Teenistuskoha olemuse tõttu võib olla vajadus, et politseiametnik on vastuvõtvast asutuses teenistuses rohkem kui kolm aastat. Näiteks nimetatakse riigisekretär, ministeeriumi kantsler, asekancler, Riigikantselei direktor ja valitsusasutuse juht ametikohale viieks aastaks. Kui politseiametnik kandideeriks eespool nimetatud ametikohale ja osutuks valituks, siis peaks PPVS-i kohaselt tema teenistustähtaega kolme aasta pärast pikendama, see tähendab kõigilt poolt nõusoleku küsimist ja tähtaja pikendamise vormistamist. Arvestades riigi ühtset suundumust bürokraatiat vähendada, ei oleks see mõistlik, kuna see suurendab ametiasutuse töökoormust ning tekitab bürokraatiat. Samamoodi PPVS-i regulatsiooniga annab ka ATS võimaluse pikendada vastuvõtvast asutuses teenistustähtaega üks kord.

PPVS-ist jäetakse välja erisus Siseministeeriumis ja selle valitsemisala asutuses teenistuses oleva politseiametniku teenistustähtaja kohta. Kehtiva seaduse kohaselt saab politseiametnik olla Siseministeeriumi või selle valitsemisala asutuses teenistuses korraga kolm aastat, kuid tähtaega võib pikendada kolme aasta võrra rohkem kui ühe korra. Sätte selgituste kohaselt annab selline erisus võimaluse korraldada paindlikult teenistust Siseministeeriumi ja selle valitsemisala piires, tagades, et politseiametniku erialase ettevalmistusega ametnikud ei oleks jäigalt seotud ühe asutusega, vaid neid saaks üle viia ka ühest asutusest teise. Samas ei takista ka ATS-i § 33 lõike 4 kohaldamine paindlikult teenistust korraldada.

Riigi kui tööandja personalipoliitika valge raamatu rakenduskava punkti 1.1.4 kohaselt peab Rahandusministeerium koostöös ministeeriumidega, kelle valitsemisaladesse eriteenistused kuuluvad, koostama 31. detsembriks 2016. aastal analüüsi eriteenistuste ühtlustamise võimaluste kohta. Selle käigus tehakse kindlaks eriteenistuste (politsei-, pääste-, vangla-, kaitseväe- ja välisteenistus ning julgeolekuteenistujad ja prokurörid) teenistusregulatsioonid, määratakse ühisosa ning leitakse võimalused eriteenistuste regulatsioonide ühtlustamiseks ATS-iga või eriteenistuste vahel. Eesmärk on eriteenistuste vahel vabam liikumine, halduskoormuse vähendamine ning õiguselguse loomine õigusaktide korrastamise teel. Nii politseiametnike kui teiste ametnike roteerimise tähtaja regulatsioon peaks kogu riigis olema sarnane ning erineva tähtaja kehtestamine ei ole praegu enam vajalik, kuna ka ATS-i regulatsioon annab võimaluse asutustel oma tööd paindlikult korraldada. Muudetava sätte PPVS-i lisamise ajal kehtis 1995. aastal jõustunud ATS, mis ametniku tähtajalist üleviimist ei reguleerinud, kuid 1. aprillil 2013. aastal jõustunud ATS-is on ametnike tähtajaline üleviimine, sh üleviimise tähtaeg ja tähtaja pikendamine, põhjalikult reguleeritud, seetõttu puudub vajadus reguleerida seda PPVS-is.

Lisaks kehtestatakse erisus rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud või tööle võetud või rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osaleva politseiametniku teenistustähtaja kohta. Muudatuse kohaselt võib rahvusvahelises organisatsioonis või tsiviilmissioonil osaleva politseiametniku teenistustähtaega pikendada rohkem kui ühe korra, kui see on vajalik teenistus-või tööülesannete täitmiseks.

Näiteks on PPA panustanud tsiviilmissioonidesse alates 1996. aastast, politseiametnikud on osalenud nii ÜRO, OSCE kui Euroopa Liidu tsiviilmissioonidel. Tsiviilmissioonidel on osalenud üle 100 politseiametniku ning ka praegu viibivad

PPA politseiametnikud tsiviilmissioonidel. Tsiviilmissiooni mandaadi pikkus lepatakse kokku iga kord eraldi. Tsiviilmissioonidel töötamise tähtaega pikendatakse tavaliselt aasta kaupa või kuni mandaadi kehtivuse lõpuni. Samas tuleb ette olukordi, kus missiooni lõpptähtpäev on saabumas, kuid politseiametniku lähetuses viibimist tuleb tehnilistel põhjustel (missiooni palvel kuni kolm kuud, lähetanud liikmesriigi palvel kuni kaks nädalat vms) pikendada või on missioonil viibimist vaja pikendada n-ö missioonikriitiliste ülesannete täitmiseks. Lisaks osalevad PPA politseiametnikud EUROPOL-i ja INTERPOL-i tegevuses, samuti on alustatud tegevusi panustada ÜRO rahvusvahelise tsiviilkriisihaldusega tegelevatesse üksustesse nagu ÜRO rahuvalveoperatsioonide osakond (UN DPKO).

Eelnõu § 1 punkti 15 kohaselt jäetakse seadusest välja PPVS-i § 66 lõige 4, mille kohaselt kehtestab siseminister määrusega teisele ametikohale nimetamise või tööle võtmise ja senisel ametikohal avaliku võimu teostamise õiguse peatamise korra ja tähtajad. Politseiametniku tähtajalist viibimist vastuvõtvas asutuses ning avaliku võimu teostamise õiguse peatamist reguleerivad piisavalt nii PPVS kui ATS osas, mida PPVS ei reguleeri, seetõttu puudub vajadus täiendava regulatsiooni järgi. Oluline on ka see, et kuigi PPVS-i § 66 lõige 4 jõustus 1. jaanuaril 2012. aastal ehk enam kui neli aastat tagasi ning määrust ei ole siiani kehtestatud, ei ole politseiametnike vastuvõtvasse asutusse üleviimisel takistusi ega probleeme esinenud.

Eelnõu § 1 punktide 16 ja 24 kohaselt jäetakse seadusest välja lisapuhkuse hüvitamine rahas, kui politseiametniku avaliku võimu teostamise õigus teise asutusse roteerimisel peatub. Kehtiva seaduse kohaselt hüvitatakse politseiametniku teise asutusse tähtajaliselt teenistusse asumisel nii põhi- kui lisapuhkus.

ATS-i jõustumisel 1. aprillil 2013. aastal loobuti staažist sõltuvatest automaatsetest lisapuhkuse päevadest, selle asemel nähti eriteenistujatele ette põhjendatud juhtudel lisapuhkuse andmise võimalus. PPVS-i kohaselt võib politseiametnikule anda põhjendatud juhul tasulist lisapuhkust kuni kümme kalendripäeva aastas. Sellise lisapuhkuse nõue aegub ühe aasta jooksul arvates selle teenistusaasta lõppemisest, mille eest lisapuhkust arvestatakse. Kasutamata ja aegumata lisapuhkusepäevi teenistusest vabastamisel rahas ei hüvitata, kuid hüvitatakse, kui politseiametniku avaliku võimu teostamise õigus peatatakse teisele ametikohale nimetamise või tööle võtmise tõttu vastuvõtvas asutuses.

Sarnane lisapuhkuse regulatsioon on sätestatud ka PäästeTS-is (§ 20² lg 3), julgeolekuasutuste seaduses (§ 20¹) ning vangistuseseaduses (§ 140 lg 2). Eespool nimetatud seaduste lisapuhkuse regulatsioon erineb PPVS-ist selle poolest, et neis puudub säte lisapuhkuse hüvitamiseks teenistuja roteerimisel.

Lisapuhkuse andmine peab olema põhjendatud ning antud pigem stressist taastumiseks või ergutusena, mida antakse pärast pingutust nõudvat tööülesande täitmist. Sellised on näiteks suurpõleng, suurte inimohvritega põleng, rünne teenistuja vastu, rasked eriooperatsioonid vms. Lisapuhkuse hüvitamine politseiametniku teisele ametikohale nimetamisel vastuvõtvas asutuses ei ole kooskõlas lisapuhkuse andmise põhimõttega, kuna lisapuhkuse andmise eesmärk on anda teenistujale võimalus taastuda pingelisest tööolukorrast ning lisapuhkuse rahaline hüvitamine ei täida seda eesmärki. Samuti ei täida eesmärki lisapuhkuse aegumise peatumine vastuvõtvas asutuses viibimise ajal. Selleks et lisapuhkus eesmärki täidaks, tuleks see kasutada ära

lähiajal pärast pingutust nõudva tööülesande täitmist, kehtiva seaduse kohaselt hiljemalt aasta jooksul, vastuvõtvasse asutusse roteerimisel on politseiametnikud seal aga mitu aastat.

Kui kuni uue ATS-i jõustumiseni arvestatud ning kasutamata ja aegumata lisapuhkus hüvitatakse teenistusest lahkumisel rahas, siis kehtiva PPVS-i alusel asutuse kaalutusõiguse tulemusel antud kasutamata aegumata lisapuhkust teenistusest vabastamisel rahas ei hüvitata. Õigusselguse tagamiseks täpsustatakse eelnõus, et alates 2013. aasta 1. aprillist arvestatud politseiametniku lisapuhkust ei hüvitata rahas ka sellisel juhul, kui politseiametniku avaliku võimu teostamise õigus peatub teisele ametikohale nimetamise või tööle võtmise tõttu vastuvõtvas asutuses. 2013. aasta 1. aprillil ATS-i jõustumisel tunnistati kehtetuks seni kehtinud teenistusstaazi eest antud lisapuhkusepäevad, seetõttu muudeti ka eriseadusi, milles lisapuhkusepäevade regulatsioon samuti kehtetuks tunnistati.

Eelnõu § 1 punktide 18–21 järgi muudetakse vastuvõtvas asutuses teenistuses oleva politseiametniku teenistusastme ülendamiseks pädevat isikut. Kehtiva PPVS-i § 67⁴ lõigete 4 ja 5 kohaselt on vastuvõtvas asutuses teenistuses oleva politseiametniku teenistusastme muutmise õigus siseministril ning politseiametnik peab taotluse teenistusastme ülendamiseks esitama siseministrile. Muudatuse kohaselt on vastuvõtvas asutuses teenistuses oleva politseiametniku teenistusastme muutmise õigus PPA või KAPO peadirektoril või SKA rektoril. Muudatus tehakse, arvestades, et politseiametnik naaseb lähetavasse asutusse, kus tema tööd korraldab asutuse juht, ning asutuse juht on pädevaim hindama teenistusülesannete iseloomu ja teenistuse olemust, seega ka pädevaim otsustama, kas vastuvõtvas asutuses teenistuses oleva politseiametniku teenistusastet ülendada.

Seadusest jäetakse välja säte, mille kohaselt esitab taotluse teenistusastme ülendamiseks vastuvõtvas asutuses teisel ametikohal olev politseiametnik. PPA, KAPO ja SKA peavad arvet pidama ka nende politseiametnike üle, kes viibivad vastuvõtvas asutuses ning kellel tekib õigus teenistusastme ülendamiseks. Ka tavaüendamise puhul ei esita politseiametnik taotlust, vaid PPA, KAPO ja SKA peavad ise teenistusastmete ülendamine üle arvestust ning algatavad ise politseiametniku teenistusastme ülendamine menetluse.

Samuti jäetakse seadusest välja säte, mille kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga moodustada nõuandva komisjoni vastuvõtvates asutustes teistel ametikohtadel olevate politseiametnike teenistusastmete muutmiseks ja määrata käskkirjaga kindlaks komisjoni koosseisu, pädevuse ja ülesanded. Kuna vastuvõtvates asutustes olevate politseiametnike teenistusastmete muutmise pädevus antakse siseministrilt lähetavate asutuste juhtidele, siis puudub vajadus ministri moodustatud nõuandva komisjoni järele.

Erisus teenistusastme muutmise pädevuse kohta kehtestatakse Siseministeriumi teenistuses oleva politseiametniku kohta. Seadust täiendatakse regulatsiooniga, mille kohaselt on Siseministeriumis teenistuses või tööl oleva politseiametniku teenistusastme muutmise õigus siseministril. Politseiametnikud on nimetatud Siseministeriumisse ametikohale politseiteenistuse seaduse (edaspidi *PolTS*) või PPVS-i alusel. Kuni 31. detsembrini 2009. aastal kehtinud PolTS-i kohaselt võis politseiametniku tema nõusolekul politseiteenistusest vabastada ja nimetada kuni

kolmeks aastaks teise valitsusasutusse politseilisi eriteadmisi vajavale ametniku ametikohale. Erisus politseiametnike teisele ametikohale nimetamise tähtaja puhul oli kehtestatud Siseministeeriumisse ametikohale nimetamisel. PolTS ei sätestanud Siseministeeriumi ametikohale nimetamise maksimaalset tähtaega. Politseiametnik vabastati politseiteenistusest seoses tema nimetamisega Siseministeeriumi kõrgema või vanemametniku ametikohale ning talle kehtisid politseiametniku õigused, kohustused ja soodustused kuni tema teenistusaja katkemiseni Siseministeeriumi kõrgema või vanemametniku ametikohal. Neil politseiametnikel, kes on Siseministeeriumisse nimetatud PolTS-i alusel, puudub side neid lähetanud asutusega ning hinnangu politseiametniku teenistusele saab anda Siseministeerium. PPVS-i alusel Siseministeeriumisse teenistusse või tööle võetud politseiametnike teenistustähtaeg on kolm aastat, kuid seda võib kehtiva seaduse kohaselt kolme aasta kaupa pikendada. Seega on politseiametnikud PPVS-i alusel võetud Siseministeeriumisse teenistusse tähtajaliselt ning neil peaks olema säilinud ka side neid lähetanud asutusega. Samas on Siseministeerium politseiametniku ministeeriumisse lähetanud asutuse kõrgemalseisev organ, kes teostab lähetanud asutuse üle ka teenistuslikku järelevalvet, seetõttu ei saa pidada mõistlikuks, et Siseministeeriumis teenistuses või tööl oleva politseiametniku teenistusastet ülendab teenistuja lähetanud asutuse juht.

Sarnaselt teistes vastuvõtvates asutustes teenistuses olevate politseiametnikega ei pea ka Siseministeeriumis teenistuses või tööl olev politseiametnik pärast seadusemuudatust esitama taotlust teenistusastme ülendamiseks, vaid teenistusastme ülendamine menetluse alustab Siseministeerium.

Eelnõu kohaselt muudetakse ka PPVS-i § 67⁴ lõiget 7. Kehtiva sõnastuse kohaselt võib siseminister kehtestada käskkirjaga kõrgeima teenistusastme, milleni saab ametikohale või töökohale nimetatud politseiametniku teenistusastet ülendada, arvestades teenistuse ja ametikohal või töökohal täidetavate teenistusülesannete iseloomu. Kuna vastuvõtvas asutuses teenistuses või tööl olevate politseiametnike teenistusastmete muutmise pädevus antakse muudatuste kohaselt suures osas PPA ja KAPO peadirektoritele ning SKA rektorile, siis puudub vajadus reguleerida siseministri tasandil sellises ulatuses vastuvõtvates asutustes teenistuses või tööl olevate politseiametnike teenistusastmete muutmist. PPVS-i jäetakse siseministrile võimalus moodustada nõuandev komisjon Siseministeeriumis teenistuses või tööl olevate politseiametnike teenistusastmete muutmiseks ning Siseministeeriumis teenistuses või tööl oleva politseiametniku kõrgeima teenistusastme määramiseks.

Eelnõu § 1 punkti 22 järgi tunnistatakse kehtetuks politseiametniku sõidukulude hüvitamise regulatsioon. Kuni 29. märtsini 2015. aastal kehtinud PPVS-i kohaselt pidi PPA hüvitama sõidukulu politseiametnikule, kelle elukohast teenistuskohale liikumiseks ei ole mõistliku ajagraafikuga ühistransporditeenust ning kellele politsei transporti ei korralda. Hüvitise maksmise peamine eesmärk oli soodustada politseiametnike asumist ametikohtadele, mida oli raske täita vajaliku kvalifikatsiooniga isikutega, arvestades ametikohal makstavat töötasu ning ametikoha asukohta. Sõidukulude hüvitamise tingimused, ulatuse ja korra kehtestas siseminister määrusega, milles sätestati kolm tingimust, mille esinemisel hüvitati kordonis, piiripunktis või laeval teenivale politseiametnikule ning õhusõiduki

meeskonnaliikmele ja lennutehnilisele koosseisule sõidukulu. Õiguskantsler leidis¹, et määruse sätted ületavad materiaalõiguslikke tingimusi ja seadusandja antud volitust ning on seetõttu normihierarhia põhimõttega vastuolus. Politsei ja piirivalve seaduse ning päästeteenistuse seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega muudeti PPVS-i sõidukulude hüvitamise regulatsiooni, mis jõustus 29. märtsil 2015. aastal ning millega kõrvaldati vastuolu normihierarhia põhimõtetega. Sama muudatusega muudeti ka enne imperatiivselt sätestatud kohustus teatud tingimuste esinemisel politseiametniku sõidukulud hüvitada diskretsiooniliseks õiguseks hüvitada sõidukulud teatud tingimuste esinemisel.

Kehtiv PPVS-i § 72 lõige 1 sätestab, et PPA politseiametnikule võib olenevalt tema ametikohast maksta hüvitist isikliku mootorsõiduki kasutamise eest sõiduks elukoha ja ametikoha asukoha vahel, kui politseiametniku elukoht ei ole ametikoha asukohaga samas asulas ning sõiduks elukoha ja ametikoha asukoha vahel ei ole võimalik kasutada ühissõidukit või ühissõiduki kasutamine on ebamõistlik ning PPA ei korralda transporti politseiametniku elukoha ja ametikoha asukoha vahel. Praeguseks puudub sellise sätte järele vajadus, kuna politseiametnikele makstakse olenevalt teenistuskoha asukohast regioonitasu ning ka politseiametnike palgad on tõusnud. Enamik hüvitise saajatest olid teenistuses Ida ja Lõuna prefektuuri piirivalvebüroodes. PPA palgasüsteemis on vastavas paikkonnas töötamise soodustamiseks ette nähtud regioonitasu, s.o lisatasu, mida makstakse vastavas piirkonnas ja teenistuskohal töötavale teenistujale, et tagada piirkonnas politsei tegevuseks vajalik personal. Regioonitasu maksti 2015. aastal Ida prefektuuri Ida-Viru maakonnas teenivatele politseiametnikele 150 eurot kuus ning Lõuna prefektuuri piirivalvebüroo kordonite ja piiripunktide politseiametnikele 80 eurot kuus. 2016. aastal makstakse Ida prefektuuri Ida-Viru maakonnas teenivatele politseiametnikele 250 eurot kuus ning Lõuna prefektuuri piirivalvebüroo kordonite ja piiripunktide politseiametnikele 100 eurot kuus. Samuti on oluline, et võrreldes hüvitise kehtestamise ajaga on töötasu oluliselt tõusnud ning seeläbi paranenud ka võimalused ametikohtadele ametnike leidmiseks. Lisaks oleks kaalutlusõiguse alusel tehtavate otsuste tegemine PPA jaoks ressursimahukas, kuna iga kord tuleks esitatud sõidukulude hüvitamise taotluse menetlemisel hakata välja selgitama kõiki asjaolusid ning hindama hüvitamise vajadust.

2014. aasta hüvitiste kogukulu oli 132 623 eurot, keskmiselt sai hüvitist 458 politseiametnikku kuus, keskmine hüvitis politseiametniku kohta oli 24,2 eurot kuus. 2015. aasta esimese kvartali hüvitiste kogukulu oli 35 307 eurot, keskmiselt sai hüvitist 431 politseiametnikku kuus, keskmine hüvitis politseiametniku kohta oli 27,2 eurot kuus. Alates 1. aprillist 2015. aastal ei ole politseiametnikele sõidukulude hüvitist makstud. Arvestades, et PPA palgasüsteemis on ette nähtud meede vastavasse paikkonda tööjõu leidmiseks, makstes regioonitasu, on vastavate ametikohtade töötasu tõusnud nii, et see võimaldab nimetatud ametikohad pädevate ametnikega täita. Samuti ei ole hüvitise maksmise lõpetamine toonud kaasa probleeme nimetatud ametikohtade täitmisel, seetõttu puudub edaspidi vajadus nimetatud sätte rakendamiseks ja hüvitise maksmiseks. Kui aga PPA-l peaks tekkima vajadus politseiametniku sõidukulu hüvitamiseks, siis on võimalik kohaldada Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2006. aasta määrust nr 164 „Teenistus-, töö- või ametiülesannete

¹Õiguskantsleri 28.02.2012 märgukiri nr 6-3/101163/1200928, http://oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document/6iguskantsleri_margukiri_politseiametnike_soidukulu_huvitamine.pdf

täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord“.

Lisaks sätestab PPVS-i § 72 lõige 3, et loetelu ametikohtadest, kus teenivale PPA politseiametnikule makstakse hüvitist isikliku mootorsõiduki kasutamise eest kõnesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud tingimustel, kinnitab peadirektor käskkirjaga. Seega peaks PPA kõigepealt hindama, missugustel ametikohtadel teenistuses olevatele politseiametnikele hüvitist makstakse, neid aeg-ajalt üle vaatama, käskkirja muutma jms, see tõstaks samuti PPA töökoormust.

Eelnõu § 1 punkti 23 järgi suurendatakse politseiametniku valveaja kestust kuus viie tunni võrra. Kehtiva PPVS-i § 78 lõike 2 kohaselt on politseiametniku valveaja kestus kuus kuni 150 tundi, muudatuse kohaselt on politseiametniku valveaeg kuus kuni 155 tundi.

Kehtivates eriteenistuste seadustes on valveaja lubatud maksimaalne kestus erinev. Politseiametniku valveaja kestus on kuni 150 tundi kuus, laeval teenival politseiametnikul ning õhusõiduki meeskonnaliikmel ja lennutehnilisel koosseisul kuni 200 tundi kuus (PPVS-i § 78 lg 2), päästeteenistujatel kuni 128 tundi kuus (PäästeTS-i § 20 lg 6), prokuröridel kuni 250 tundi kuus (prokuratuuriseaduse 22² lg 4) ning vanglaametnikel kuni 250 tundi kuus (vangistuseseaduse § 141 lg 2). Politseiametnike ja päästeteenistujate valveaja kestuse ühtlustamiseks ning praktikas tekkinud vajaduse tõttu kehtestatakse nii päästeteenistujate kui politseiametnike maksimaalseks valveaja kestuseks 155 tundi kuus. Teenistujad on valves enamasti nädal aega ehk 125,5 tundi (tavapärasel tööpäeval $5 \times 15,5 = 77,5$ tundi ja nädalavahetusel $2 \times 24 = 48$ tundi). Erandlikel juhtudel (näiteks puhkuste ajal, haigestumiste korral, puuduva ametniku asendamisel) võib tekkida vajadus valvata rohkem kui üks nädal ehk kohaldada tuleb valveaega üle 125,5 tunni. Võttes arvesse PPA võimalusi ja vajadusi, on vaja maksimaalseks valveajaks kehtestada 155 tundi kuus. See võimaldab asutustel olemasoleva ressursiga neile pandud ülesandeid nõuetekohaselt täita. Erisus laeval teeniva politseiametniku ning õhusõiduki meeskonnaliikme ja lennutehnilise koosseisu valveaja maksimaalse kestuse kohta jääb kehtima. Ka edaspidi on laeval teenival politseiametnikul ning õhusõiduki meeskonnaliikmel ja lennutehnilisel koosseisul valveaja kestuseks kuni 200 tundi kuus.

Maksimaalse valveaja regulatsiooni muutmine viie tunni võrra on tingitud ka sellest, et kui kuus on rohkem kui üks riigipüha, lisaks nädalavahetused, siis on politseiametnik ühenädalase valve jooksul valves rohkem kui 150 tundi. Näiteks kui politseiametnik oleks tavapärase nädala jooksul esmaspäevast reedeni iga päev kaheksa tundi tööl, siis oleks tema nädala tööpäevade valvetunnid kokku 77,5 tundi ($5 \times 15,5 = 77,5$), millele lisanduvad puhkepäevade valvetunnid, kokku 48 tundi ($2 \times 24 = 48$). Kokku peaks politseiametnik ühenädalase valve korral olema kuus valves 125,5 tundi.

Kui aga valvenädala sisse jäävad riigipühad, mis langevad tööpäevadele, siis ei kata praegu kehtestatud 150-tunnine valveaeg enam valvetundide vajadust. Näiteks kolme riigipühaga kuus, kus pühad langevad tööpäevadele, töötab politseiametnik kokku 16 tundi ($2 \times 8 = 16$) ning valves peab olema kokku 151 tundi ($2 \times 15,5 = 31$ ja $5 \times 24 = 120$).

Samuti on võrreldes eelmiste aastatega vähendatud politseiametnike ametikohti, mis tähendab, et teenistuses olevad politseiametnikud peavad olema rohkem valves. Muudatus tagab asutuste tööülesannete tõrgeteta täitmise, parema planeerimise haigestumiste ja puhkuste ajal ning on mõistlik, kui võrrelda näiteks prokuröride ja vanglaametnike maksimaalse valveajaga, mis on kuni 250 tundi kuus (prokuratuuriseaduse § 22² lg 4 ja vangistusseaduse § 141 lg 2).

Kõnesoleva eelnõu kohaselt ühtlustatakse politseiametnikele ja päästeteenistujatele kohaldatavat valveaega kuni 155 tunnini. Valveaja ühtlustamine vähendab lisaks eespool märgitud põhjustele ka Siseministeeriumi valitsemisala kulusid, kuna asutuste töötaja planeerimise ja arvestamise IT-lahenduste arendamisel ei ole vaja erinevaid lahendusi, vaid kõigile asutustele piisab ühest lahendusest.

Eelnõu § 1 punkti 25 kohaselt jäetakse PPVS-i § 84 lõike 1 sissejuhatavast lauseosast välja sõna „laitmatu“. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on politseiametnikule ergutamise kohaldamise eelduseks kauaaegne laimatu teenistus ning teenistusalaste ülesannete või kodanikukohuse silmapaistvalt hea täitmine. PPVS-i § 84 lõike 1 punkt 5 sätestab, et politseiametnikule kohaldatakse kauaaegse laimatu teenistuse, teenistusalaste ülesannete või kodanikukohuse silmapaistvalt hea täitmise eest autasustamist politsei teenetemärgiga. Teenetemärkide liigid, kirjelduse ja andmise korra kehtestab siseminister määrusega. Kehtiva määruse kohaselt on üks teenetemärk, millega politseiametnikke pikaajalise laimatu teenistuse eest tunnustatakse, politsei teenistusrist. Politsei teenistusrist antakse PPA politseiametnikule, kuid ka PPA ametnikule ja töötajale, kes on olnud PPA teenistuses 10, 20 või 30 aastat. PPA tunnustab teenistusristiga igal aastal umbes 400 teenistajat, kellel on täitunud 10- või 20-aastane teenistusstaaz. Kehtivate õigusaktide kohaselt tuleks hinnata, kas teenistuja 10-, 20- või 30-aastane teenistus on olnud laimatu. Selleks tuleks kõigi 400 teenistuja eelnev 10 või 20 aasta teenistuskäik läbi vaadata ning otsus teha. See oleks väga ressursimahukas nii ajaliselt kui tööjõu poolest, samas on teenistusristi andmise eesmärk tänada teenistujaid pikaajalise panustamise eest PPA tegevusse. Õigusselguse huvides ning pikaajalise teenistuse eest antava teenistusristi eesmärki arvestades jäetakse nii PPVS-ist kui määrusest välja teenistusstaazi andmise üks eeldus, milleks on laimatu teenistus.

Eelnõu § 1 punkti 26 kohaselt täiendatakse PPVS-i § 84 lõike 2 volitusnormi politseiametnike teenetemärkide liikide, kirjelduse ja andmise korra kohta. Kehtiv PPVS-i § 84 lõige 2 sätestab, et politsei teenetemärkide liigid, kirjelduse ja andmise korra kehtestab siseminister määrusega. Siseministri 3. detsembri 2015. aasta määrus nr 47 „Politsei teenetemärkide liigid, kirjeldus ja andmise kord“ sätestab politsei teenetemärkide liigid, nende kirjelduse, taotlemise ning andmise ja kandmise tingimused. Määrus ei reguleeri teenetemärkide äravõtmist, kuid teatud asjaolude ilmnemisel võib see vajalikuks osutuda. Nii Eesti Vabariigi põhiseadusest kui Riigikohtu lahenditest nähtub, et „õiguse teooria kohaselt peab täitevvõimu üldakti andmiseks olema seaduses vastavasisuline delegatsiooni- ehk volitusnorm. Selles normis täpsustatakse akti andmiseks pädev haldusorgan ning talle antava määrusandliku volituse selge eesmärk, sisu ja ulatus.“² Muudatuse kohaselt antakse siseministrile volitus kehtestada politsei teenetemärkide äravõtmise täpsem regulatsioon määrusega.

² Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 20. detsembri 1996. aasta otsus asjas nr 3-4-1-3-96, Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne 2012, <http://www.pohiseadus.ee/ptk-6/pg-87/>

Kehtivate õigusaktide kohaselt reguleerivad teenetemärkide äravõtmist või teenetemärgi kandmise õigust Vabariigi Valitsuse seaduse alusel kehtestatud siseministri 18. veebruari 2015. aasta määrus nr 5 „Maakondade teenetemärkide kehtestamine“, kaitseväe korralduse seaduse alusel kehtestatud kaitseministri 17. detsembri 2009. aasta määrus nr 37 „Kaitseväe teenetemärkide kirjeldus ja andmise kord“ ning vangistuseseaduse alusel kehtestatud justiitsministri 17. jaanuari 2007. aasta määrus nr 3 „Vanglaametniku teeneteristi ja teenistusmedali kirjeldus ning nende andmise ja kandmise kord“. Nimetatud määruste kohaselt võib teenetemärgi andnud isik teenetemärgi ära võtta, kui on jõustunud kohtuotsus, millega teenetemärgi kavaler mõistetakse süüdi tahtliku kuriteo toimepanemises või teenetemärgi kavaler on toime pannud teenistus- või töökohustuse jämeda rikkumise, vääritud teo või saavad teatavaks enne teenetemärgi andmist esinenud asjaolud, millest teadmise korral ei oleks teenetemärki antud, või teenetemärgi kavaleri hilisem käitumine on olnud niivõrd vääritud, et see välistaks talle teenetemärgi andmise. Vanglaametniku teeneteristi kandmise õiguse võib ära võtta teenistusdistsipliini jämedalt rikkunud või vääritud teo toimepannud isikult.

Eelnõu § 27 kohaselt täiendatakse PPVS-i § 96 lõiget 3 ning antakse politseiametniku teenistusaja pikendamise pädevus ka SKA rektorile. Kehtiva PPVS-i § 96 kohaselt võib politseiametnik olla politseiteenistuses spetsialistina kuni 55-aastaseks saamiseni ning juhina kuni 60-aastaseks saamiseni. Politseiametnik vabastatakse politseiteenistusest piirvanuse täitumisele järgneva kuu esimesel tööpäeval. Politseiametniku teenistustähtaega võivad kehtiva seaduse kohaselt pikendada PPA ja KAPO peadirektor. Samas on ka SKA teenistuskohade koosseisus politseiametnikud ning nende puhul peaks teenistustähtaja pikendamise pädevus olema SKA rektoril.

Eelnõu § 28 kohaselt täiendatakse seadust sättega, mille kohaselt ei võeta teenistusastme ajutise ülendamise ajal politseiametnikule makstavat ajutisele teenistusastmele vastavat teenistusastmetasu aluseks politseiametniku pensioni suuruse arvutamisel. PPVS-i § 53 sätestab politseiametniku teenistusastme ülendamise tingimused, mille kohaselt peab politseiametnik olema omandanud sellele tasemele vastava hariduse, on täitnud politseiametniku kutsesobivusnõuded ja tema teenistus on olnud laitmatu. Lisaks peavad ametikoha teenistusastmed võimaldama ülendamisest ja politseiametniku teenistusastme vanus peab olema täitunud. Ajutiselt ülendatakse teenistusastet ametikoha nõuete, rahvusvahelise tava või muu taolise tõttu ning teenistusastme ajutisel ülendamisest ei arvestata teenistusastme ülendamisest tingimustega. Seega erineb see politseiametniku tavapärasest teenistusastme ülendamisest, seetõttu ei võeta politseiametniku pensioni suuruse määramisel aluseks ajutise teenistusastme ülendamise ajal politseiametnikule makstavat ajutisele teenistusastmele vastavat teenistusastmetasu, mis on kindlasti suurem, kui politseiametniku teenistusastmetasu juhul, kui tema teenistusastet ei oleks ajutiselt ülendatud. PPVS-i kohaselt vastab igale teenistusastmele kindel tasu ning mida kõrgem on teenistusaste, seda suurem on teenistusastmetasu.

PPVS-i § 100 lõike 1 punktide 1 ja 2 kohaselt on politseiametniku pensioni suuruse arvutamise aluseks olevaks ametipalgaks tema viimase ametikoha palgaastmele vastav palgamäär või diferentseeritud palgamäär või teenistuse viie viimase aasta hulgast valitud talle soodsaim palgamäär või diferentseeritud palgamäär ametikoha järgi, millel ta teenis vähemalt 12 kuud järjest, ja tema viimasele teenistusastmele vastav teenistusastmetasu. Kuna politseiametniku teenistusastme ajutine ülendamine

on seotud kindla tähtajaga ehk tegemist on ajutise olukorraga, siis ei ole põhjendatud võtta sellel ajal määratud teenistusastmetasu aluseks püsiva sotsiaalse garantii puhul. Pealegi oleks ajutise teenistusastme ülendamise ajal määratud teenistusastmetasu arvestamine pensioni suuruse alusena ebavõrdne kohtlemine teiste politseiametnike suhtes, kes peavad kõrgema teenistusastme saamiseks vastama PPVS-is sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 1 punktide 29–31 kohaselt täiendatakse seadust vabatahtliku merepäästja nõuete osas.

PPVS-i § 108⁶ lõike 1 kohaselt võib vabatahtliku merepäästjana tunnustada vähemalt 18-aastas isikut, kes vastab vabatahtliku merepäästja kutsesobivuse ja füüsilise ettevalmistuse nõuetele, keda ei ole PPVS-i järgi keelatud vabatahtliku merepäästjana tunnustada, kes on läbinud vähemalt PPVS-i § 108⁶ lõikes 2 nimetatud esimese astme õppe või PPA tunnustatud vastava õppe ja sooritanud arvestuse ning kelle tervislik seisund võimaldab vabatahtliku merepäästjana tegutseda.

PPA tunnustatud vabatahtlike merepäästjate õppekavad erinevad nii mahult kui ka sisult ning ei taga väljaõppe läbinutele ühtseid teadmisi ja oskusi. Siseministri 12. septembri 2012. aasta määruse nr 10 „Nõuded vabatahtlikule merepäästjale, vabatahtliku merepäästja välja- ja täiendusõppele, vabatahtliku merepäästja tunnistusele ja vabatahtliku merepäästja eritunnusele ja selle kandmise korrale“ § 5 lõike 1 kohaselt on PPA-l pädevus õppekavasid kooskõlastada. Vabatahtlike merepäästjate väljaõppe erinevuste tõttu ei ole kehtiv regulatsioon piisav, selge ega taga vabatahtlike merepäästjate ühtsete nõuete täitmist.

PPVS-i § 108⁶ lõige 6 sätestab, et PPA võib tunnustada vabatahtliku merepäästja väljaõpet läbiviiva koolitajana eraõiguslikku või avalik-õiguslikku isikut või asutust, kes pakub PPVS-is ja selle alusel kehtestatud määrustes sätestatud tingimustele vastavat õpet. Samas puudub seaduses regulatsioon, millistel alustel võiks PPA sellise tunnistuse kehtetuks tunnistada. Näiteks võib tunnistuse saada koolitaja, kes tegelikult ei suuda vajalikul tasemel esimese ja teise astme koolitust pakkuda. Koolitaja kasutamine vabatahtlike merepäästjate koolitamiseks on võimalik ka juhul, kui PPA koolitust ei telli. Ka ei ole tunnustatud koolitaja kohustatud arvestama PPA parandusettepanekutega koolituse läbiviimise kohta.

PPVS-i § 108⁸ lõike 2 kohaselt tõendab vabatahtlikuks merepäästjaks soovija ja vabatahtlik merepäästja oma terviseseisundi vastavust mootorsõidukijuhi tervisetõendiga. PPVS-is ei ole arvestatud võimalusega, et PPA-l võib tekkida vajadus suunata vabatahtlikuks merepäästjaks soovija või vabatahtlik merepäästja täiendavasse tervisekontrolli, kuid arvestades vabatahtliku merepäästja ülesandeid, võib see teatud olukordades vajalikuks osutuda (nt on vaja isik suunata täiendavalt psühhiaatrilisse kontrolli, kuna vabatahtlik merepäästja käitub ebaharilikult). PPA-l peab olema võimalus kahtluse korral täiendavalt veenduda, kas vabatahtliku merepäästja terviseseisund võimaldab tal täita vabatahtlikule merepäästjale pandud ülesandeid, olenemata asjaolust, et vabatahtlikul merepäästjal on olemas kehtiv mootorsõidukijuhi tervisetõend. Näiteks abipolitseiniku seaduse § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 23. detsembri 2010. aasta määruse nr 185 „Abipolitseiniku ja abipolitseinikuks astuda soovija tervisekontrolli tingimused ja kord, abipolitseinikuks saamist välistavate tervisehäirete ja abipolitseiniku ülesande

täitmisel tulirelva kandmist välistavate füüsiliste puuete loetelu ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded“ § 5 lõike 6 kohaselt võib abipolitseinikuks astuda soovija või abipolitseiniku suunata erakorralisse tervisekontrolli politseiametniku põhjendatud ettekande alusel.

Eelnõu § 1 punkti 32 muudetakse PPVS-i § 119⁴ lõiget 1, mille kohaselt arwab ametisse nimetamise õigust omav isik politseiametniku ametinimetuse või piirivalveauastme teenistusastmeks isikul, kes võetakse politseiteenistusse ning kes on olnud enne PPVS-i jõustumist politseiteenistuses või piirivalveteenistuses. Kuna PPVS ei reguleeri, kelle pädevuses on politseiametniku ametinimetuse või piirivalveauastme teenistusastmeks arvamine, siis võiks eeldada, et pädevaks isikuks on ametiasutuse juht ehk PPA peadirektor. Kuna tegemist on seaduses täpselt reguleeritud tegevusega, võiks politseiametniku ametinimetuse ja piirivalveauastme teenistusastmeks arvata politseiametniku ametisse nimetamise õigust omav isik, kelleks on PPA peadirektori asetäitja ja prefekt.

Eelnõu § 1 punkti 33 kohaselt lisatakse seadusesse rakendussäte Siseministeriumis või selle valitsemisala asutuses teenistuses või tööl oleva politseiametniku teenistuse või töötamise tähtaja pikendamise kohta. Kehtiva PPVS-i § 64 lõike 3 kohaselt ei ole Siseministeriumis või selle valitsemisala asutuses teenistuses oleva politseiametniku teenistuse ja töötamise tähtaja kohta sätestatud piiranguid. Kuna seadusemuudatuse kohaselt ei tehta edaspidi vastuvõtvas asutuses viibivate politseiametnike teenistustähtajas erisusi, kuid see jääb kehtima praegu Siseministeriumis või selle valitsemisala asutuses teenistuses olevate politseiametnike suhtes, siis on rakendussäte vajalik õigusselguse tagamiseks. Ka pärast seadusemuudatuse jõustumist võib muudatuse jõustumise ajal Siseministeriumis või selle valitsemisalas teenistuses või tööl oleva politseiametniku teenistustähtaega pikendada kolme aasta kaupa.

Eelnõu § 2 kohaselt muudetakse PäästeTS-i.

Eelnõu § 2 punktide 1 ja 2 kohaselt muudetakse PäästeTS-i § 10¹, mis reguleerib päästeametniku teenistuse ja töötamise tähtaega teises valitsusasutuses ja rahvusvahelises organisatsioonis. Kehtiva PäästeTS-i 10¹ lõike 2 kohaselt võib päästeametnik olla teises valitsusasutuses või rahvusvahelises organisatsioonis teenistuses või tööl kuni kolm järjestikust aastat ning selle tähtaega võib pikendada kuni kolme aasta võrra. Muudatuse kohaselt kohaldatakse päästeametniku tähtajaliselt teises asutuses või organisatsioonis teenistuses olemisele või töötamisele ATS-s sätestatud tähtajalise üleviimise tähtaja ja selle pikendamise regulatsiooni. ATS-i § 33 lõike 4 kohaselt nimetatakse ametnik teisele ametikohale määratud ajaks ning seda tähtaega võib kõigi poolte nõusolekul üks kord pikendada. Võrreldes ATS-i regulatsiooniga kitsendab PäästeTS päästeametniku teenistustähtaega vastuvõtvas asutuses. ATS ei sätesta vastuvõtvas asutuses teenistuses olemise ajalist raami, see annab asutusele iga kord kõiki asjaolusid, sealhulgas asutuse vajadusi, arvesse võttes võimaluse otsustada ametniku teenistustähtaeg vastuvõtvas asutuses. Teenistuskoha olemuse tõttu võib olla vajalik, et päästeametnik on vastuvõtvas asutuses teenistuses rohkem kui kolm aastat. PäästeTS-i § 10¹ täiendatakse lõikega 1¹, mille kohaselt kohaldatakse ka päästeametniku teenistuse ja töötamise tähtajale teises valitsusasutuses või rahvusvahelises organisatsioonis ATS-i tähtajalise üleviimise regulatsiooni. Lõikest 2 jäetakse välja kolmeaastane tähtaeg ja selle pikendamine kolme aasta võrra ning lõikes 3 asendatakse viide lõikes 2 sätestatud tähtaegadele

viitega teises valitsusasutuses või rahvusvahelises organisatsioonis teenistuse või töötamise tähtajaga.

Eelnõu § 2 punkti 3 kohaselt muudetakse päästeteenistujate vormiriietuse kehtestamise pädevust. PäästeTS-i § 17 lõike 2 kohaselt kehtestab päästeteenistuja vormiriietuse kirjelduse Vabariigi Valitsus määrusega. Kõigi teiste eriteenistujate vormiriietuse kirjelduse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Politseiametnike vormiriietuse kirjelduse kehtestab siseminister (PPVS-i § 37¹ lg 8), vanglateenistuse ametnike vormiriietuse kirjelduse ja selle kandmise korra kehtestab justiitsminister (vangistusseaduse § 147 lg 2) ning kaitseväelaste vormiriietuse kirjelduse ja väljastamise korra kehtestab kaitseminister (kaitseväeteenistuse seaduse § 13 lg 3). Samuti on valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud Maksu- ja Tolliameti (tolliseaduse § 21 lg 2) ning korrakaitseametniku vormiriietuse kirjeldus (kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 53⁵ lg 2). Seega kehtestatakse päästeteenistuja vormiriietuse kirjeldus erineva tasandi õigusaktiga, sellise erisuse tegemine ei ole aga põhjendatud. Vabariigi Valitsuse poolt päästeteenistujate vormiriietuse kirjelduse kehtestamine või selle muutmine tekitab liigset bürokraatiat ning aeglustab vormiriietuse kirjelduse kehtestamist või muutmist. Kuna päästeteenistujate vormiriietus puudub ainult päästeteenistujaid, on otstarbekas volitada selle kirjelduse kehtestamine ja muutmine valdkonna eest vastutavale ministrile. See võimaldab vajaduse korral muudatusi kiiremini ja tõhusamalt menetleda.

Eelnõu § 2 punkti 4 kohaselt täiendatakse PäästeTS-i §-ga 17¹, mille kohaselt antakse siseministrile volitus kehtestada määrusega päästeteenistuja ametitõendi ja päästeametniku ametimärgi kirjeldus ja vorm.

Kavandatava muudatusega tagatakse võimalus väljastada päästeteenistujale ametitõend, see aitab kaasa päästeasutuse ülesannete täitmisele. Päästeseaduse kohaselt on muu hulgas PÄA ülesandeks järelevalve teostamine tuleohutuse nõuete ning tuleohutuse tagamiseks ettenähtud nõuete täitmise üle, samuti päästesündmuse ennetamiseks tehtav ennetustöö ning tule- ja kemikaaliohutuse tagamine. Teenistusülesannete täitmine võib tingida vajaduse ametitõendiga päästeteenistuja staatust tõendada. Muudatus võimaldab PÄA-il väljastada ametitõendid päästeteenistujatele, kelle teenistusülesannete täitmisel on vaja järelevalve või ennetustöö käigus tõendada, et järelevalve teostaja või ennetustöö tegija on päästeteenistuja.

„Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ ja selle rakendusplaani aastateks 2016–2020 kohaselt on oluline edendada demineerimisvaldkonnas võimekusi, mis tagaksid inimeste ohutuse demineerimistööl ja lõhkematerjalide transportimisel. Arvestades PÄA ülesannet teha demineerimistöid, demineerimistöode spetsiifikat ning praegust julgeolekuolukorda, on vaja PäästeTS-i täiendada päästeametniku ametimärgi regulatsiooniga. Ametimärk väljastatakse ainult PÄA demineerimiskeskuse ametnikele teenistusülesannete täitmiseks. Demineerimiskeskuse päästeametnike ametialaste kohustuste täitmine nõuab nende turvalisuse tagamiseks isikuandmete kaitset, seetõttu ei saaks PÄA demineerimiskeskuse päästeametnik enda isikut tuvastada ametitõendi abil, kuna sellel on päästeametniku nimi. Päästeametniku ametimärk võimaldab tema identifitseerimise ametimärgi numbri abil ilma

päästeametniku isikut tuvastamata. See on vajalik riigi julgeoleku ja päästeametniku eraelu puutumatus tagamiseks.

Nende ametikohtade loetelu, millele nimetatud päästeteenistujatele ametitõend ja päästeametnikele ametimärk väljastatakse, kehtestab PÄA juht.

Eelnõu § 2 punkti 5 kohaselt tunnistatakse kehtetuks PäästeTS-i § 20 lõiked 4 ja 5, need reguleerivad päästeteenistuja valveaega. PäästeTS-i § 20 lõige 4 sätestab, et kui päästeteenistuja peab teenistuslike huvide tõttu olema päästeasutusele kättesaadav teenistusülesannete täitmiseks väljaspool tööaega ja nimetatud kohustus sisaldub tema ametijuhendis, siis seda arvestatakse tema põhipalga määramisel. Selle eest päästeteenistujale lisatasu ei maksta ja seda vaba ajaga ei hüvitata. Sama paragrahvi lõige 5 sätestab, et kui päästeteenistuja peab teenistuslike huvide tõttu olema päästeasutusele kättesaadav teenistusülesannete täitmiseks väljaspool tööaega, kuid nimetatud kohustus ei sisaldu tema ametijuhendis ja seda ei ole arvestatud tema põhipalga määramisel, tuleb päästeteenistujale selle eest maksta lisatasu, mis peab moodustama vähemalt 1/10 põhipalgast, või hüvitada see talle vaba ajaga, mis peab moodustama vähemalt 1/4 erakorralisest valveajast.

ATS-i § 38 lõike 1 kohaselt peab ametnik teenistushuvi tõttu olema ametiasutusele kättesaadav teenistusülesannete täitmiseks väljaspool tööaega, kui nimetatud kohustus sisaldub tema ametijuhendis. Sama paragrahvi lõige 3 sätestab, et valveaja eest tuleb ametnikule maksta lisatasu, mis peab moodustama vähemalt 1/10 tema põhipalgast, või hüvitada see tema taotlusel täiendava vaba ajaga, mis peab moodustama vähemalt 1/4 valveaja kestusest. TLS-i § 48 lõige 1 sätestab, et kui töötaja ja tööandja on kokku leppinud, et töötaja on tööandjale tööülesannete täitmiseks väljaspool tööaega kättesaadav, tuleb töötajale maksta tasu, mis ei tohi olla väiksem kui 1/10 kokkulepitud töötasust.

Seega on PäästeTS-i § 20 lõikega 4 ja 5 sarnane regulatsioon nii ATS-is kui TLS-is ning puudub põhjendatud vajadus dubleerida valveaja regulatsiooni eriteenistuste seadustes.

Eelnõu § 2 punkti 6 järgi suurendatakse päästeteenistuja valveaja kestust kuus 27 tunni võrra. Kehtiva PäästeTS-i § 20 lõike 6 kohaselt on päästeteenistuja valveaja kestus kuus kuni 128 tundi, muudatuse kohaselt on päästeteenistuja valveaeg kuus kuni 155 tundi. Maksimaalse valveaja regulatsiooni muutmine on tingitud PÄA-s tehtud koosseisu- ja struktuurimuudatustest. Näiteks on võrreldes 2014. aastaga PÄA üheksa päästetöötaja töökohad korraldatud ümber päästeametnike ametikohtadeks, koondatud on seitse valvemenetleja teenistukohta. Muudatus tagab PÄA tööülesannete tõrgeteta täitmise ning on mõistlik, kui võrrelda näiteks prokuröride ja vanglaametnike maksimaalse valveajaga, mis on kuni 250 tundi kuus (prokuratuuriseaduse § 22² lg 4 ja vangistusseaduse § 141 lg 2).

PÄA-s kohaldatakse valveaega valvemenetleja, regiooni korrapidamisgrupi vastutava korrapidaja ja korrapidaja abi, demineerija ning kommunikatsiooniosakonna teenistuja suhtes. Päästjad, kes osalevad päästetöös, töötavad summeeritud tööaja alusel ning nende suhtes valveaega ei kohaldata. Üldjuhul on päästeteenistujad valves nädal aega ehk 125,5 tundi (tavapärasel tööpäeval 5 x 15,5 = 77,5 tundi ja nädalavahetusel 2 x 24 = 48 tundi). Erandlikel juhtudel (näiteks puhkuste ajal või

haigestumiste korral) ning üldise suundumuse tõttu avalikus teenistuses ametikohti vähendada võib tekkida vajadus valvata rohkem kui üks nädal. Muudatus võimaldab päästeteenistujal valvata kuus umbes 1–1,5 päeva rohkem. Valveaja suurendamine võimaldab asutusel oma tegevusi paremini planeerida.

Vaata ka eelnõu § 1 punkti 23 selgitusi.

Eelnõu § 2 punktide 7–9 kohaselt muudetakse ja täpsustatakse PäästeTS-i § 20¹ sõnastust. Muudatuse kohaselt hüvitatakse erakorraline ületunnitöö iga kuu lõpus, kehtiva regulatsiooni kohaselt hüvitatakse erakorraline ületunnitöö arvestusperioodi lõpus. Päästeasutuste operatiivse valmisoleku tagamiseks või päästetööde või demineerimistöode lõpetamiseks tuleb päästeteenistujaid teatud juhtudel rakendada erakorralisele ületunnitööle pärast valvevahetuse lõppemist. Erakorralisele ületunnitööle võib teenistujat rakendada hädaolukordade või ulatuslike ja pikaajaliste päästetööde või demineerimistöode tegemisel, selle rakendamine võimaldab operatiivselt reageerida vajadusele jätkata alustatud päästetööd ja teha päästetööd kuni ohu või päästesündmuse likvideerimiseni.

Kehtiva PäästeTS-i kohaselt on summeeritud tööaja arvestuse korral erakorraline ületunnitöö tööaega ületav teenistusülesannete täitmine arvestusperioodi lõpul. Päästeteenistuja tööaja arvestusperiood on kuni kuus kuud. PÄA tööaeg planeeritakse kuueks kuuks, mis tähendab, et päästeteenistuja ületunnid arvestatakse samuti kuuekuulise perioodi lõpus. Seega tuleks erakorralise ületunnitöö eest tasuda kuuekuulise perioodi lõpus. See aga ei motiveeri päästeteenistujaid erakorralisi ületunde tegema, kuna nende ootuseks on saada tasu koos järgmise kuu palgaga. Igakuise väljamaksmise eesmärk on motiveerida ja kompenseerida teenistujatele seda, et nad peavad tööandja ühepoolisel nõudmisel ette teatamata graafikuvälisel ajal tööle tulema. Taolise tegevusega sekkub ametiasutus teenistuja eraellu. Vähendades teenistujate motivatsiooni, võib tagajärjeks olla olukord, kus PÄA ei suuda täita ühiskonnale antud lubadust tagada elupäästevõimekus päästekomandodes. Kui tekib lisavajadus kaasata päästeteenistujaid päästesündmuse lahendamisse, siis PÄA ülesannete eripära tõttu ei ole võimalik võtta tööle täiendavat tööjõudu väljastpoolt PÄA-d. Pääste- ja demineerimistöe nõuavad eriväljaõpet ja seetõttu puudub võimalus seda teenusena sisse osta. On küll võimalik kaasata vabatahtlikke päästjaid, kuid neilt on võimalik saada teenust piiratud mahuks. Seadust on vaja muuta, et kõigil oleks võimalik ühtemoodi aru saada, et kui päästeteenistuja kutsutakse erakorraliselt tööle, hüvitatakse talle erakorralised ületunnid järgmise töötasuga.

Õigusselguse huvides täpsustatakse, et PäästeTS-i § 20¹ lõiked 2 ja 3 reguleerivad ainult erakorralise ületunnitöö piiranguid ning hüvitamist. Täpsustuse kohaselt ei tohi erakorralise ületunnitöö tegemist nõuda päästeteenistujalt, kes on rase või kellel on õigus saada rasedus- ja sünnituspuhkust. Samuti makstakse erakorralise ületunnitöö eest päästeteenistujale 1,5-kordset põhipalka või võimaldatakse päästeteenistuja taotlusel talle täiendavat vaba aega ületunnitööga võrdses ulatuses. Summeeritud tööajaga töötavate päästeteenistujate ületunnitööle kohaldatakse ATS-i või TLS-i ületunnitöö regulatsiooni.

Eelnõu § 2 punkti 8 kohaselt täiendatakse PäästeTS-i § 23 lõike 2 volitusnormi päästeteenistujate aumärkide liikide, kirjelduse ja andmise korra kohta. Kehtiv PäästeTS-i § 23 lõige 2 sätestab, et päästeteenistuse aumärkide liigid, kirjelduse,

andmise ja kandmise korra kehtestab siseminister määrusega kooskõlastatult Riigikantseleiga. Siseministri 30. aprilli 2008. aasta määrus nr 32 „Päästeteenistuse aumärgi liigid ja kirjeldus ning päästeteenistuse aumärgi andmise ja kandmise kord“ sätestab päästeteenistuse aumärkide liigid, nende kirjelduse, taotlemise ning andmise ja kandmise tingimused. Määrus ei reguleeri aumärkide äravõtmist, kuid teatud asjaolude ilmnemisel võib see vajalikuks osutuda. Nii Eesti Vabariigi põhiseadusest kui ka Riigikohtu lahenditest nähtub, et „õiguse teooria kohaselt peab täitevvõimu üldakti andmiseks olema seaduses vastavasisuline delegatsiooni- ehk volitusnorm. Selles normis täpsustatakse akti andmiseks pädev haldusorgan ning talle antava määrusandliku volituse selge eesmärk, sisu ja ulatus.“³ Muudatuse kohaselt antakse siseministrile volitus kehtestada päästeteenistuse aumärkide äravõtmise täpsem regulatsioon määrusega.

Vaata ka eelnõu § 1 punkti 26 selgitusi.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uut terminoloogiat.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu seadusena jõustumisega ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju. Muudatustel ei ole olulist mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele ega sotsiaalset, sh demograafilist, mõju. Eelnõu mõju ei ole muudatuste väikese ulatuse ja mõju avaldumise sageduse tõttu oluline, muudatused ei ole põhimõttelised ning reguleeritakse harva esinevaid sündmusi. Samuti ei kaasne negatiivsete kõrvalmõjude riski ning ei suurene halduskoormus. Samas vähendavad muudatused bürokraatiat ning ebamõistlikku dubleerimist.

KILP-i puudutav muudatus mõjutab PPA töökorraldust ja riigi sisejulgeolekut, sest kõiki riigipiiri valvamisega seotud andmeid hakatakse edaspidi haldama ühes infotehnoloogilises keskkonnas. Eelnõuga kavandatud muudatus ei mõjuta keskkonda, majandust ega regionaalarengut.

6.1. PPVS-i muutmine

Kavandatavad muudatused 1 ja 5

Muudatustega parandatakse PPVS-is ilmsed ebatäpsused, parandades PPVS-i § 3 lõike 1 punktis 8 viite teisele sättele ning jättes § 44 lõikest 1 välja üleliigse sõna.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on politseiametnikud.

³ Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 20. detsembri 1996. aasta otsus asjas nr 3-4-1-3-96, Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne 2012, <http://www.pohiseadus.ee/ptk-6/pg-87/>

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatused ei ole sisulised, vaid tehnilised, mis tähendab, et need ei too asutusele kaasa ümberkorraldusi ning nendega ei kaasne lisakulutusi ega riske. Samas on muudatuse mõju positiivne, kuna muudatustega tagatakse õigusselgus ja korrektsus.

Kavandatav muudatus 2

Muudatusega luuakse õiguslik alus KILP-i loomiseks.

Sihtrühm

Muudatus avaldab mõju PPA-le.

Kaasnev mõju

Mõju riigi julgeolekule

Kavandatav muudatus avaldab mõju piiriturvalisusele. KILP-iga luuakse võimekus seirata, avastada, tuvastada, jälgida ja mõista ebaseaduslikku piiriülest tegevust, teha vajalikke analüüse ning planeerida ressursse, et tagada tõhus piiriturvalisus, ennetada, avastada ja takistada ebaseaduslikke piiriületusi ning piiriülest kuritegevust. KILP-i loomisel saavutatakse tehnilise seire- ja valvewõimekusega ning tõhusa teabehanke ja andmeanalüüsi võimekusega idapiiri piirijulgeolek. KILP-i arendamisega tekib erinevatel juhtimistasanditel piirihaldusest ülevaade, mis on ülevaatlik ja graafiline. KILP vahendab eri ametiasutustelt, anduritelt, platvormidelt ja muudest allikatest peaaegu reaalsajas saadud andmeid ja teavet, mida vahetatakse turvaliste andmeedastus- ja teabekanalite kaudu PPA siseselt ning teiste ametiasutustega, et saavutada olukorrateadlikkus ning toetada reageerimisvõimet välispiiril.

Kavandatava muudatuse tulemusena suureneb inimeste kindlus- ja turvatunne. Eelduslikult muutub PPA töö riigipiiri valvamisega seotud teabe menetlemisel tõhusamaks. Kuna muudatustega kavandatakse edaspidi hallata riigipiiri valvamisega seotud andmeid ja ressursse ühes infotehnoloogilises keskkonnas, siis eelduslikult suudetakse paremini planeerida ressursse ning kiiremini ja tõhusamalt reageerida piirisündmustele. Samuti suureneb kavandatava muudatusega võime reageerida piirivahejuhtumitele.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Eelnõu kohaselt luuakse võimalus hallata riigipiiri valvamisega seotud andmeid ja ressursse ühes infotehnoloogilises keskkonnas. KILP-iga tagatakse valve- ja seiresüsteemide haldamine, piirijulgeoleku tagamiseks vajaliku teabe kogumine, ressursside planeerimise kvaliteet ja töötulemuste arvestamine, riskianalüüsipõhine riigipiiri valvamise korraldus, riigipiiri valvamise tegevuse tulemuste täpne analüüsimine ja töötlemine ning piirijulgeolekut käsitleva teabe kvaliteetne edastamine ja vahendamine. KILP-i loomisega muutub Politsei- ja Piirivalveameti töö tõhusamaks ning väheneb halduskoormus.

Mõju ulatus on keskmine, sest KILP-i loomisega väheneb Politsei- ja Piirivalveameti halduskoormus ning riigipiiri valvamisega seotud toimingute ja isikute kohta ei sisestata enam teavet käsitsi. KILP võimaldab tervikuna töödelda ja analüüsida riigipiiri valvamisega seotud andmeid, see tagab tõhusa piiriturvalisuse, annab parema võimaluse ennetada, avastada ja takistada ebaseaduslikke piiriületusi ning piiriülest kuritegevust.

Mõju sagedus ja sihtrühma suurus on väikesed, sest muudatus puudutab riigipiiri valvamisega seotud toiminguid ja töökorraldust. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, kuna eelduslikult muutub riigipiiri valvamine ning piirirežiimi tagamine tõhusamaks.

Kavandatavad muudatused 3 ja 4

Muudatusega võimaldatakse PPA-l nimetada ametikohale koosseisuväliseid politseiametnikke, see tagab PPA personalistatistika vastavuse tegelikkusele.

Sihtrühm

Seaduse muudatused avaldavad mõju Sisekaitseakadeemia kadettidele, kes nimetatakse õppepraktika läbimise ajaks PPA politseiametnike ametikohale. Sihtrühma suurus on aastas kokku umbes 250 kadetti, samal ajal võib praktilal olla umbes 130 kadetti. Näiteks oli ajavahemikul 25.–28. mai 2015. aastal korraga PPA politseikadeti ametikohale nimetatud 128 kadetti.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Rahandusministeeriumi avaliku teenistuse ja riigihalduse osakonna ülesannete hulka kuulub ka avaliku teenistuse statistika kogumine ja analüüsimine. Rahandusministeerium kogub andmeid personalistatistika kohta, sealhulgas asutusest lahkujate ja tulijate ning palga kohta. Kuna kadetid on PPA-s nimetatud ametikohale ainult praktika läbimise ajaks, moonutab see PPA üldist personalistatistikat nii PPA koosseisu kui personalivoolavuse seisukohast. Samuti kajastuvad politseikadettide ametikohad praktikavälisel ajal vakantsetena, see moonutab samuti personalistatistikat. ATS-i § 66 lõike 1 kohaselt esitab rahandusminister kord aastas Riigikogule ülevaate avaliku teenistuse arengusuundadest, teenistuskohadest, teenistuses olevatest ja töötavatest isikutest, nende palkadest ja töötasudest ametiasutuste ning teenistusgruppide kaupa. Tuginedes SAP-i andmetele, kus kajastuvad ka politseikadetid, ei ole ka Riigikogule esitatavad andmed tegelikkusele vastavad.

Muudatus võimaldab Rahandusministeeriumil koguda statistika jaoks PPA tegelikule teenistuskohade koosseisusele, personalivoolavusele ning palgaandmetele vastavat teavet. See on eriti oluline, arvestades Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi eesmärgiga vähendada riigiasutustes ametikohtade arvu.

Kavandatavad muudatused 6 ja 7

Muudatusega antakse KAPO peadirektorile õigus kehtestada loetelu ametikohtadest, millel teenistuses olevaid politseiametnikke daktüloskopeeritakse ja kellelt võetakse DNA-proov.

Sihtrühm

Muudatused avaldavad mõju KAPO politseiametnikele.

Kaasnev mõju

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Muudatustega kehtestatakse KAPO peadirektorile õiguslik alus kehtestada politseiametnike teenistuskohad, keda on vaja nende teenistusülesannete täitmise tõttu daktüloskopeerida ja kellelt DNA-proov võtta. Sellega tagatakse omakorda

toimepandud süüteo menetlemise algstaadiumis kiiresti süütegude menetlejate välistamine.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus võimaldab KAPO-l korraldada oma tööd vastavalt vajadusele ja ametile pandud teenistusülesannetele.

Kavandatavad muudatused 8 ja 9

Muudatuste kohaselt võimaldatakse nimetada struktuuriüksuste juhi ametikohale KAPO politseiametnikke, kes ei ole PPVS-i § 50 lõigetes 2–4 juhtidena määratletud ning määratletakse PPA politseijaoskonna juht prefektuuri büroo juhiga sama taseme juhina. Kehtiva regulatsiooni kohaselt oleks politseijaoskonna juht ühe taseme võrra madalam PPA struktuuriüksuse juht, see aga ei vasta tõeale, kuna mõlemad juhid on samal tasemel.

Sihtrühm

Muudatused avaldavad mõju KAPO struktuuriüksuse juhi ametikohale nimetatavatele politseiametnikele ning PPA politseijaoskondade juhtidele. KAPO struktuuriüksusi ja koosseisu kajastav teave on riigisaladusega kaitstud, seega ei saa sihtrühma suurust määratleda, PPA politseijaoskondade juhte on 18.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatused võimaldavad määratleda juhi ametikohad KAPO ja PPA vajadustele ja tegelikkusele vastavalt.

Sotsiaalsed mõjud

Muudatus mõjutab kaudselt politseijaoskonna juhtidele makstava palga suurust. Kehtiva seaduse järgi saab politseijaoskondade juhte määratleda struktuuriüksuse juhtidena, kelle teenistusastmed on vanemkomissar, politseileitnant, politseikapten, politseimajor ja politseikolonelleitnant. Muudatuse kohaselt on politseijaoskonna juhid politseikapten, politseimajor ja politseikolonelleitnant. Politseiametniku palk koosneb ametikoha palgaastmele vastavast või diferentseeritud palgamäärast ning teenistusastmetasust. Muudatus võimaldab määrata politseijaoskonna juhile palga, mis vastab tema ametikohale ja selle teenistusastmele.

Kavandatavad muudatused 10 ja 11

Seadust täiendatakse võimalusega ülendada rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud või tööle võetud või rahvusvahelisel missioonil viibiva politseiametniku teenistusastet ajutiselt. Teenistusastme ajutise ülendamise aeg arvatakse selle teenistusastme vanuse hulka, mis politseiametnikul oli enne teenistusastme ajutist ülendamist.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud või tööle võetud või missioonil viibivad politseiametnikud, kelle ametikoht nõuab kõrgemat teenistusastet. Aastas on umbes kaks juhtumit, kui politseiametniku teenistusastet on vaja ajutiselt ülendada.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Kehtiva seaduse kohaselt ei ole võimalik lähetavasse asutusse naasvale politseiametnikule pakkuda ametikohta, mis vastaks talle rahvusvahelises organisatsioonis või missioonil antud teenistusastmele, kui teenistusaste ülendatakse rahvusvahelises organisatsioonis viibimise või missiooni ajal kõrgemaks, kui oli enne rahvusvahelisse organisatsiooni või missioonile saatmist. Muudatuse kohaselt ülendatakse teenistusastet tähtajaliselt ning pärast rahvusvahelises organisatsioonis või missioonil viibimist antakse politseiametnikule tagasi rahvusvahelises organisatsioonis viibimise eelne või missiooniaelne teenistusaste või uus teenistusaste, kui teenistusastet on sellel ajal tavapärasel korras ülendatud. Muudatus tagab PPA-le, et rahvusvahelisest organisatsioonist või missioonilt naasvale politseiametnikule on võimalik anda tema teenistusastmele vastav ametikoht.

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Muudatus võimaldab Eesti politseiametnikel täita rahvusvahelises organisatsioonis ja missioonil ülesandeid kõrgemat teenistusastet eeldaval ametikohal, see mõjutab positiivselt nii Eesti kui välisorganisatsioonide suhteid kui ka politseiametnike karjääri võimalusi.

Kavandatavad muudatused 12 ja 32

Seaduses muudetakse politseiametniku teenistusastme andmise ja muutmise pädevust. Muudatuse kohaselt annab siseminister teenistusastme ainult nendele politseiametnikele ja muudab teenistusastet ainult nendel politseiametnikel, kelle nimetab ametisse Vabariigi Valitsus või siseminister. Kõigile teistele politseiametnikele annab teenistusastmeid ja muudab neid PPA või KAPO peadirektor või SKA rektor. Ametikohale nimetamisel politseiametnikule teenistusastme või arvab politseiametniku ametinimetuse või piirivalveastme teenistusastmeks isikul, kes võetakse politseiteenistusse ning kes on olnud enne PPVS-i jõustumist politseiteenistuses või piirivalveteenistuses, tema ametikohale nimetamise õigust omav isik. Kehtiva seaduse kohaselt annab kõigile ametikohale nimetatavatele politseiametnikele teenistusastme ning arvab ametinimetuse või piirivalveastme teenistusastmeks PPA peadirektor.

Sihtrühm

Muudatus puudutab juhi ametikohal olevaid politseiametnikke, kelle teenistusastme ülendamise pädevus on kehtiva seaduse kohaselt siseministril, ametikohale nimetatavaid politseiametnikke, kellele antakse selle ametikoha madalaim teenistusaste, politseiteenistusse asuvaid isikuid, kes olid politseiteenistuses või piirivalveteenistuses enne PPVS-i jõustumist, vastuvõttavas asutuses viibivaid politseiametnikke, siseministrit, PPA peadirektorit ning teisi ametikohale nimetamise õigust omavaid isikuid (peadirektori asetäitjad ja prefektid).

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Kehtiva seaduse kohaselt esitab PPA või KAPO siseministrile taotluse politseiametniku teenistusastme ülendamiseks, kui juhi ametikohal oleva politseiametniku teenistusastet on vaja ülendada politseikolonelleitnandiks või kõrgemaks. PPA peab enne taotluse esitamist hindama, kas politseiametnik on täitnud teenistusastme ülendamise tingimused, seejärel esitama andmed siseministrile, kes

omakorda peab esitatud andmete põhjal hindama, kas teenistusastme ülendamine on põhjendatud, see aga ei ole mõistlik, kuna samade hinnangute andmisega tegelevad nii PPA, KAPO ja SKA kui ka Siseministeerium. Muudatus võib vähesel määral tõsta peadirektori koormust, kuid kuna edaspidi annavad teenistusastme politseiametnikele, kes ametikohale nimetatakse ning kellele antakse ametikoha madalaim teenistusaste, ametikohale nimetamise õigust omavad isikud, siis suureneb peadirektori koormus minimaalselt. Samas vähendab muudatus siseministri koormust ning lõpetab ebamõistliku dubleerimise.

PPA peab politseiametniku ametikohale nimetamisel kehtestama kaks käskkirja: peadirektori asetäitja või prefekt annab ametikohale nimetamise käskkirja, peadirektor teenistusastme andmise käskkirja. Muudatus vähendab PPA töökoormust ja bürokraatiat ning kaotab tarbetu dubleerimise. Aastas kehtestatakse selliseid topeltkäskkirju umbes 90, seega peab peadirektor edaspidi aastas allkirjastama umbes 90 käskkirja vähem kui praegu. Samuti vähendab muudatus peadirektori töökoormust, see võimaldab tal tegeleda oluliste otsustamist vajavate temadega.

Kavandatavad muudatused 13 ja 17

Muudatused on seotud töövõimereformiga, mille kohaselt hüvitatakse alates 1. juulist 2016. aastal kõigi ametnike, sealhulgas politseiametnike hukkumine või töövõime vähenemine või kaotus ATS-i alusel. Seetõttu tuleb ka kadettidele ja rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud või tööle võetud politseiametniku hukkumise või töövõime vähenemise või kaotuse korral makstava hüvitise regulatsiooni vastavalt muuta.

Sihtrühm

Muudatus puudutab rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud või tööle võetud politseiametnikke ning kadette, kes nimetatakse õppepraktika ajaks politseiteenistusse.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus võimaldab PPA-l vajaduse korral hüvitada rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud või tööle võetud politseiametniku ja kadeti lähedastele teenistusülesannete täitmisel hukkumine või rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud või tööle võetud politseiametnikule ja kadetile töövõime vähenemine. Kuna kehtiv regulatsioon tunnistatakse kehtetuks, siis puuduks asutusel hüvitise maksmiseks alus.

Kavandatav muudatus 14

Muudatuse kohaselt kohaldatakse politseiametniku tähtajalisele üleviimisele vastuvõtvast asutuses ATS-i roteerimise regulatsiooni. Erisus kehtestatakse rahvusvahelises organisatsioonis või missioonil oleva politseiametniku teenistustähtaja kohta, mudatuse kohaselt on rahvusvahelises organisatsioonis või missioonil viibiva politseiametniku teenistustähtaega võimalik pikendada mitu korda, arvestades teenistus- või tööülesannetega.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on rahvusvahelises organisatsioonis või missioonil viibivad politseiametnikud. Juhtumeid, kus rahvusvahelises organisatsioonis või missioonil viibivate politseiametnike teenistustähtaega oleks vaja pikendada rohkem kui kehtiv seadus võimaldab, on aastas umbes viis.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus võimaldab asutustel paindlikumalt oma tööd planeerida ja korraldada, kuna see võimaldab olla politseiametnikul vastuvõtvas asutuses teenistuses ka rohkem kui kolm aastat. Ka võib muudatus vähendada töökoormust tähtaja pikendamise menetlustega seoses. Muudatuse tulemusel saab politseiametnik ilma tähtaja pikendamiseta olla ametikohal, millel on vaja ülesandeid täita kauem kui kolm aastat.

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Muudatus suurendab Eesti võimalusi panustada rahvusvahelisse koostösse, see võimaldab viibida politseiametnikul missioonil selle eesmärkide saavutamiseni. Kuigi olukordi, kus politseiametniku rahvusvahelises organisatsioonis või missioonil viibimist oleks vaja pikendada rohkem kui ühel korral, on vähe, on muudatus oluline nii politseiametnikule kui rahvusvahelisele organisatsioonile, kellele on oluline, et kõik ülesanded saaks nõuetekohaselt täidetud.

Kavandatav muudatus 15

Muudatusega tunnistatakse kehtetuks säte, mille kohaselt peab siseminister määrusega kehtestama teisele ametikohale nimetamise või tööle võtmise ja senisel ametikohal avaliku võimu teostamise õiguse peatamise korra ja tähtjad.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on vastuvõtvasse asutusse üleviidavad politseiametnikud ja siseminister.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Avaliku võimu teostamise õigust ja üleviimise tähtaegasid reguleerib ammendavalt ATS, seetõttu puudub vajadus dubleeriva regulatsiooni järele. Samas võimaldab muudatus korraldada paindlikumalt asutuste tööd. PPA-l ja KAPO-l on võimalik kohaldada politseiametniku avaliku võimu teostamise õiguse peatumisele ja tähtaegadele ATS-i, mis on paindlikum kui PPVS.

Kavandatav muudatus 16 ja 24

Muudatuste kohaselt jäetakse seadusest välja regulatsioon, mille kohaselt hüvitatakse vastuvõtvasse asutusse üleviimisel politseiametniku lisapuhkus rahas. Õiguselguse huvides täiendatakse seadust sättega, mille kohaselt ei hüvitata rahas kasutamata ja aegumata lisapuhkusepäevi, kui politseiametniku avaliku võimu teostamise õigus peatub teisele ametikohale nimetamise või tööle võtmise tõttu vastuvõtvas asutuses.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on vastuvõtvas asutuses teenistuses olevad politseiametnikud.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus ei mõjuta oluliselt asutuste korraldust ega eelarvet, kuna juba praegu ei hüvitata politseiametnikele lisapuhkust rahas. Seega viiakse tegelik praktika seadusega kooskõlla.

Sotsiaalsed mõjud

Muudatus võiks mõjutada vastuvõtvasse asutusse üleviidava politseiametniku sissetulekut, kuid kuna ka praegu ei hüvitata lisapuhkust rahas, siis tegelikkuses see sissetulekut ei mõjuta.

Kavandatavad muudatused 18–21

Muudatuste kohaselt antakse vastuvõtvas asutuses teenistuses oleva või töötava politseiametniku teenistusastme muutmise õigus siseministrilt PPA või KAPO peadirektorile või SKA rektorile. Siseministri pädevusse jääb nende politseiametnike teenistusastmete ülendamine, kes on Siseministeeriumis teenistuses või tööl. Pärast muudatust ei esita politseiametnik enam taotlust, vaid teenistusastme ülendamise menetluse algatab PPA, KAPO või SKA ise. Samuti võib siseminister käskkirjaga kehtestada kõrgeima teenistusastme, milleni saab vastavale ametikohale või töökohale nimetatud politseiametniku teenistusastet ülendada.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on vastuvõtvas asutuses teenistuses olevad politseiametnikud, siseminister, PPA ja KAPO peadirektor ning SKA rektor.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus vähendab bürokraatiat ja dubleerivaid tegevusi ning siseministri töökoormust, suurendades vähesel määral PPA peadirektori töökoormust.

Kavandatav muudatus 22

Muudatuse kohaselt tunnistatakse kehtetuks politseiametnikele sõidukulude hüvitamise regulatsioon.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on sõidukulude hüvitamise saamiseks õigustatud politseiametnikud.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus tagab, et PPA töökoormus seoses sõidukulude hüvitamise regulatsiooniga ei suurene. PPA ei pea teostama kaalutusõigust, kui politseiametnik sõidukulude hüvitamise taotluse esitab, samuti ei pea PPA töökohti hindama ega neid aeg-ajalt uuesti hindama. Muudatus ei mõjuta PPA eelarvet, kuna alates 29. märtsist 2015. aastal ei ole PPA ühelegi politseiametnikule sõidukulude hüvitist maksnud.

Sotsiaalsed mõjud

Muudatus ei mõjuta PPA personali ega ka politseiteenuse kättesaadavust piirkonnas, kuna enam kui aasta jooksul ei ole hüvitist makstud. See ei ole mõjutanud Ida ja

Lõuna prefektuuri piirivalvebüroode ametikohtade täituvust – vakantsed ametikohad peaaegu puuduvad.

Kavandatav muudatus 23

Muudatuse kohaselt suurendatakse politseiametniku valveaega viie tunni võrra.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on politseiametnikud, kelle suhtes kohaldatakse valveaega. 2015. aastal kohaldati PPA-s valveaega 1060 politseiametniku suhtes, kokku 538 249 tundi, mille eest maksti valveaja tasu 370 419 eurot, keskmine valvetundide arv 42,3 tundi kuus. Maksimaalne valvetundide arv on 1746 tundi, kuus keskmiselt 145,5 tundi ning laeval teenival politseiametnikul 2022 tundi, kuus keskmiselt 168,5 (lubatud erisusena 200 tundi kuus).

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus hoiab kokku riigi kulused, kuna ei ole vaja kasutada erinevaid tööajaga seonduvaid IT-lahendusi. Kui asutustes on kehtestatud erinev valveaja kestus, on vaja mitut lahendust, mis on kulukas. Ka võimaldab muudatus paindlikumalt planeerida asutuse valveaega, kuna valvesse kaasatavate politseiametnike arv väheneb, see tähendab, et kui valvetundide üldarv jääb samaks, saab neid edaspidi katta vähemate inimestega. See on oluline, kuna riigi üldine suundumus on avaliku teenistuse ametnike vähendamine.

Sotsiaalsed mõjud

Muudatus võib puudutada politseiametnike eraelu, kuid kuna täiendavaid valveaja tunde ei kohaldata kõigile politseiametnikele, vaid ainult vastavalt vajadusele (nt kui valveaeg langeb mitmele riigipüha päevale või puhkuste perioodil), siis ei avalda muudatus olulist sotsiaalset mõju.

Kavandatav muudatus 25 ja 26

Muudatuse kohaselt jäetakse seadusest välja säte, mille kohaselt on pikaajalise teenistuse eest antava teenistumärgi eelduseks laitmatu teenistus. Samuti lisatakse politsei teenetemärkide liikide, kirjelduse ja andmise korra volitusnormi teenetemärgi äravõtmine.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on politseiametnikud ja teised isikud, kellele on politseiametniku teenetemärk antud, ning teenistujad, kes menetlevad teenistumärkide andmist.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Politseiametniku pikaajalise teenistuse eest antava teenistumärgi eelduseks oleva laitmatu teenistuse väljajätmine seadusest vähendab PPA töökoormust ning bürokraatiat. Politsei teenistusrist antakse PPA politseiametnikule, kuid ka PPA ametnikule ja töötajale, kes on olnud PPA teenistuses 10, 20 või 30 aastat. PPA tunnustab teenistusristiga igal aastal umbes 400 teenistujat, kellel on täitunud 10- või 20-aastane teenistusstaaz. Seega tuleks igal aastal hinnata, kas teenistuja 10-, 20- või 30-aastane teenistus on olnud laitmatu. Selleks tuleks kõigi 400 teenistuja eelnev 10 või 20 aasta teenistuskäik läbi vaadata ning otsus teha. See oleks väga

ressursimahukas nii ajaliselt kui tööjõu poolest, samas on teenistusristi andmise eesmärk tänada teenistujaid pikaajalise panustamise eest PPA tegevusse ning tegemist ei ole kaalutusotsusega. Teenustusrist antakse kõigile teenistujatele, kellel on vastav staaž täitunud.

Seaduse täiendamine politseiametniku teenetemärgi äravõtmise võimalusega annab siseministrile volituse kehtestada teenetemärgi äravõtmise täpsem regulatsioon määruses. See omakorda võimaldab teenetemärgi äravõtmist, kui selleks peaks vajadus tekkima, näiteks on teenetemärk antud isikule, kes hiljem osutub riigireeturiks. Muudatus ei mõjuta PPA ja KAPO igapäevatööd, kuna juhtumeid, kus teenetemärgi äravõtmine osutub vajalikuks, esineb väga harva või ei esine üldse.

Kavandatav muudatus 27

Muudatuse kohaselt antakse SKA rektorile õigus pikendada pärast piirvanuse saabumist politseiametniku teenistusaega ühe aasta kaupa. Kehtiva seaduse kohaselt on selline õigus ainult PPA ja KAPO peadirektoril, kuid politseiametnike teenistuskohad on ka SKA koosseisus.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on SKA politseiametnikud ja SKA rektor.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus võimaldab SKA rektoril pikendada politseiametniku teenistustähtaega, kui politseiametnik on saanud 55- või 60-aastaseks. Muudatus võib vähesel määral suurendada SKA rektori töökoormust, kuid kuna teenistustähtaja pikendamise vajadust ei esine sageli, siis ei ole töökoormuse suurenemine märkimisväärne.

Sotsiaalne mõju

Muudatus tagab kõigi politseiametnike võrdse kohtlemise, kehtiv seadus ei võimalda SKA rektoril pikendada SKA teenistuses oleva politseiametniku teenistustähtaega piirvanuse saabumisel.

Kavandatav muudatus 28

Muudatuse kohaselt täiendatakse seadust erisusega pensioni määramise aluseks oleva palga osas.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on ajutiselt ülendatud politseiametnikud.

Kaasnev mõju

Sotsiaalsed mõjud

Kehtivat seadust täiendatakse sättega, mille kohaselt ei saa ajutiselt teenistusastme ülendamise ajal kehtinud teenistusastmetasu võtta aluseks pensioni suuruse määramisel. Muudatus arvestab PS-i §-s 12 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõttega. Kui ajutise ülendamise ajal määratud kõrgem teenistusastmetasu oleks pensioni suuruse määramisel võimalik aluseks võtta, siis oleks ebaõiglane teiste politseiametnike suhtes.

Kavandatavad muudatused 29–31

Muudatuse kohaselt täpsustatakse ja täiendatakse vabatahtlikule merepäästjale esitatavate nõuete regulatsiooni.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on vabatahtlikud merepäästjad ja vabatahtliku merepäästja väljaõpet läbiviiv koolitaja.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus tagab vabatahtlike merepäästjate ühtlase väljaõppe ning võimaluse tunnistada kehtetuks koolitaja tunnustus, kui see ei vasta nõuetele. See omakorda tagab ühiskonna turvatunde, et vabatahtlikud merepäästjad on kvalifitseeritud ja saanud hea väljaõppe merepääste valdkonnas.

Sotsiaalsed mõjud

Muudatus võimaldab saata vabatahtlik merepäästja põhjendatud juhul täiendavasse terviskontrolli, see tagab, et vabatahtlik merepäästja vastab ka perioodiliste tervisekontrollide vahelisel ajal kehtestatud tervisenõuetele. Kuna vabatahtlik merepäästja päästab hätta sattunud inimesi ja nende vara, siis suurendab see inimeste turvatunnet, et abistajad on nõuetele vastavad ja pädevad isikud.

Kavandatav muudatus 33

Muudatuse kohaselt täiendatakse seadust rakendussättega Siseministeriumis või selle valitsemisala asutuses teenistuses oleva politseiametniku tähtaja pikendamise kohta.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on Siseministeriumis või selle valitsemisala asutuses teenistuses olevad politseiametnikud.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Kõnesoleva eelnõuga ühtlustatakse politseiametnike ja ametnike tähtajalise üleviimise tähtaegasid, see on oluline teenistusseaduste ühtlustamiseks. Seadusesse jääb kehtima erisus seaduse jõustumise ajal Siseministeriumis või selle valitsemisala asutuses teenistuses olevate politseiametnike kohta, see võimaldab paindlikult planeerida nii asutuste kui politseiametnike tööd.

6.2. PäästeTS-i muutmine

Kavandatavad muudatused 1 ja 2

Muudatuse kohaselt kohaldatakse päästeametnike tähtajalisele üleviimisele vastuvõtvast asutuses ATS-i roteerimise regulatsiooni.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on teise valitsusasutusse või rahvusvahelisse organisatsiooni tähtajaliselt teenistusse või tööle võetavad päästeametnikud.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus võimaldab asutustel paindlikumalt oma tööd planeerida ja korraldada, kuna see võimaldab olla päästetehnikul vastuvõtvast asutuses teenistuses ka rohkem kui kolm aastat. Lisaks tagab muudatus õiguselguse ja teenistujate sarnase kohtlemise.

Kavandatav muudatus 3

Muudatusega antakse päästeteenistujate vormiriietuse kirjelduse kehtestamise pädevus Vabariigi Valitsuse asemel siseministrile.

Sihtrühm

Määruse muudatused avaldavad mõju siseministrile ja päästeteenistujatele.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Eriteenistujate, välja arvatud päästeteenistujad, vormiriietuse kirjelduse kehtestavad ministrid. Ainult päästeteenistujate vormiriietuse kirjelduse kehtestab praeguse korra kohaselt Vabariigi Valitsus. Seega kehtestatakse päästeteenistuja vormiriietuse kirjeldus erineva tasandi õigusaktiga, sellise erisuse tegemine ei ole aga põhjendatud. Ministri poolt päästeteenistujate vormiriietuse kirjelduse kehtestamine või selle muutmine vähendab bürokraatiat ning kiirendab ja tõhustab vormiriietuse kirjelduse kehtestamist või muutmist. Mõju avaldumise sagedus on väike, alates 2008. aastast on määrust muudetud ainult kolmel korral. Samas on mõju positiivne, kuna see vähendab bürokraatiat ja ühtlustab kõigi eriteenistujate vormiriietuse kirjelduse kehtestajaid.

Kavandatav muudatus 4

Muudatusega antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada määrusega päästeteenistuja ametitõendi ja päästetehniku ametimärgi kirjeldus ja vorm. Ametikohtade loetelu, millele nimetatud päästetehnikule ametimärk väljastatakse, kehtestab PÄA juht.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on PÄA päästeteenistujad.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus võimaldab päästeteenistujal tõendada teenistusülesannete täitmisel ametitõendiga päästeteenistuja staatust, tema õigust ja pädevust kohaldada kindlaid meetmeid, see omakorda tõhustab teenistusülesannete täitmist.

Sotsiaalsed mõjud

Muudatus tagab demineerimiskeskuse päästetehnikute turvalisuse ja eraelu puutumatus, kuna tal on võimalik enda isiku tuvastamine päästetehnikuna ametimärgi abil, millel ei ole tema nimi, vaid number.

Kavandatav muudatus 5

Muudatusega tunnistatakse kehtetuks PäästeTS-is valveaja kohaldamist ja hüvitamist reguleerivad sätted, mis dubleerivad ATS-i ja TLS-i sätteid.

Sihtrühm

Määruse muudatused avaldavad mõju päästeteenistujatele, kelle suhtes kohaldatakse valveaega. Muudatus puudutab umbes sadat päästeteenistujat, kuid tegemist ei ole

sisulise muudatusega, kuna ka praegu kohaldatakse nende suhtes valveaega ning valveaeg hüvitatakse samamoodi ATS-is ja TLS-is sätestatuga.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Võrreldes kehtiva olukorraga ei muutu päästeteenistujatele valveaja kohaldamise regulatsioon, vaid kõigi ametnike ja töötajate suhtes kohaldatakse edaspidi ühtset regulatsiooni. Võttes arvesse Rahandusministeeriumi koostatavat analüüsi teenistuste ühtlustamiseks, on tegemist positiivse muudatusega. Muudatus ei too kaasa muudatusi päästeasutuste töökorralduses. Muudatus, mis puudutab päästeteenistujate valveaja tasustamise erisuse kaotamist, toob PÄA-le kaasa täiendava kulu, millega PÄA on 2017. aasta eelarves arvestanud. Muudatus puudutab 21 menetlusbüroo ametnikku, kelle palk jääb samaks, sest seda ei tohi 10% võrra vähendada, lisaraha on vajalik ametnikule valveaja kohaldamise hüvitamiseks, see on 10% põhipalgast, ning PÄA on arvestanud, et käesoleva aasta kulu on 62 000 eurot. Valveaja tasu makstakse 10% põhipalgast ehk selle maksmise aluseks ei võeta muid tasusid (tulemustasu, preemia, puuduva ametniku asendamise tasu jms) ning seda makstakse ainult tegelikult valves oldud tundide eest.

Sotsiaalsed mõjud

Muudatus tagab selguse nii päästeteenistujate töösuhetes kui palkades. Valveaja kohustus tuleb enne kokku leppida ametijuhendis või töölepingus ning selle eest tuleb maksta hüvitist 1/10 põhipalgast. Kui valveaja kohustus sisaldub ametijuhendis, siis arvestatakse kehtiva PäästeTS-i kohaselt valveaja tasu palga sisse, kuid see võib tingida selle, et päästeteenistuja on tegelikult valves vähem või rohkem, kui selle eest määratud tasu ette näeb. Muudatus võimaldab päästeteenistujale maksta valveaja hüvitist vastavalt tegelikult valves oldud ajale. Ka peab muudatuse kohaselt küsima päästeteenistujalt, kellega valveaja kohaldamist enne kokku lepitud ei ole, nõusolekut valveaja kohaldamiseks. See vähendab võimalust sekkuda ilma päästeteenistuja nõusolekuta liigselt tema eraellu. Lisaks võimaldab muudatus käsitada samasisulist tööliiki samamoodi, senise praktika kohaselt sisaldus mõnel päästeteenistujal tasu valveaja eest palgas, mõnel mitte. Asutusel puudus ülevaade tegeliku valveaja ja makstava tasu kohta. Muudatus annab võimaluse maksta valveaja tasu tegelikult valvatud ajale.

Kavandatav muudatus 6

Muudatusega suurendatakse päästeteenistujale lubatud valveaja kohaldamise kestust 155 tunnini.

Sihtrühm

Määruse muudatused avaldavad mõju päästeteenistujatele, kelle suhtes kohaldatakse valveaega ning kelle valveaja lubatud kestust oleks vaja suurendada. Muudatus võib puudutada järgmisi päästeteenistujaid:

- menetlusbüroode 14 valvemenetlejat;
- regioonide korrapidamisgruppide 25 vastutavat korrapidajat;
- regioonide korrapidamisgruppide 25 vastutavat korrapidaja abi;
- CBRN-i (keemia-, kiirgus-, tuuma- ja bioloogilise ainega seotud ründe või ohu tõrjumine) 5 teenistujat;
- avalikkuse teavitamise tagamiseks 21 teenistujat;

- kuue abikauge komando (Tõstamaa, Nõva, Värskä, Kihnu, Ruhnu ja Vormsi) kaheksa teenistujat, aga vajaduse korral valmisoleku tagamiseks ka teiste komandode teenistujad.

Kokku võib valveaja suurendamine puudutada umbes sadat päästeteenistujat, see aga ei tähenda, et suurendatud valveaega nende kõigi suhtes ilmtingimata kohaldatakse. 155-tunnist valveaega kohaldatakse ainult vastavalt vajadusele.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Üldjuhul on päästeteenistujad valves nädal aega. Erandlikel juhtudel (näiteks puhkuste ajal või haigestumiste korral) ning üldise suundumuse tõttu avalikus teenistuses ametikohti vähendada, võib tekkida vajadus valvata rohkem kui üks nädal. Muudatus võimaldab päästeteenistujal valvata kuus umbes 1–1,5 päeva rohkem. Valveaja suurendamine võimaldab asutusel oma tegevusi paremini planeerida.

Sotsiaalsed mõjud

Muudatus võib vähesel määral mõjutada päästeteenistujate vaba aega, kuna muudatus võimaldab rakendada päästeteenistujat valvetööks rohkem. Samas on oluline, et valveaja kohaldamiseks on vaja päästeteenistuja nõusolekut.

Kavandatavad muudatused 7–9

Muudatusega kehtestatakse erisus päästeteenistujale erakorralise ületunnitöö eest tasu maksmise osas ning täpsustatakse, et regulatsioon kehtib ainult päästeteenistuja erakorralise ületunnitöö kohta.

Sihtrühm

Seaduse muudatused avaldavad mõju päästeteenistujatele, kes teevad erakorralist ületunnitööd. Muudatus puudutab umbes 950 päästeteenistujat.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Kuna päästeteenistuja saab erakorralise ületunnitöö tasu kätte sama kuu lõpus, siis suureneb kindlus, et kui PÄA-l selline vajadus tekib, on päästeteenistujad nõus tegema erakorralist ületunnitööd. See tõstab päästeteenistuja motivatsiooni olla asutusele erakorralises olukorras kättesaadav. See omakorda suurendab kogu ühiskonna turvatunnet, kuna tagatud on suurpõlengute või muude suursündmuste lahendamine. Kehtiva seaduse kohaselt on summeeritud tööaja arvestuse korral erakorraline ületunnitöö tööaega ületav teenistusülesannete täitmine arvestusperioodi lõpul ning kuna arvestusperiood on PÄA-s kuus kuud, siis tuleks ka see tasu välja maksta kuue kuu möödumisel. Muudatus tagab, et arvestusperioodi lõpus päästeteenistuja tööaja vähendamise tulemusel ei kaota päästeteenistuja erakorralisi ületunde. Muudatus ei mõjuta PÄA eelarvet. 2015. aastal kohaldati erakorralist ületunnitööd 958 päästeteenistuja puhul, erakorralisi ületunde oli kokku 20 308 tundi, tasu nende eest oli 162 575 eurot. Kuus oli keskmiselt 1692 tundi ületunnitööd, summa keskmiselt kuu kohta oli 13 548 eurot. PÄA on 2016. aasta eelarves selle kuluga arvestanud ning arvestades ka palgatõusuga, oleks summa kuu kohta 14 090 eurot. Tegelikku mõju eelarvele ei ole, sest tegelikult hüvitatakse erakorralised ületunnid juba praegu igakuiselt, vastasel juhul oleks oht, et päästeteenistujad ei tule erakorraliste juhtumite lahendamiseks välja. Samas on see ka kompensatsiooniks, et päästeteenistuja etteteatamata pere juurest ära kutsutakse.

Sotsiaalsed mõjud

Seaduse täpsustamine tagab õigusselguse ning kindluse, et regulatsioon kehtib ainult päästeteenistuja erakorralise ületunnitöö kohta. Samuti tagab muudatus selguse päästeteenistujatele erakorralise ületunnitöö hüvitamise regulatsioonis. Päästeteenistuja saab olla kindel, et kui teda rakendatakse erakorraliselt ületunnitööle, siis hüvitatakse ületunnitöö selle kuu palgaga, millal ta erakorraliselt tööle rakendati.

Kavandatav muudatus 10

Muudatuse kohaselt täiendatakse päästeteenistuse aumärkide liikide, kirjelduse ja andmise korra volitusnormi aumärkide äravõtmise korra kehtestamise volitusega.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühm on päästeteenistujad ja teised isikud, kellele on päästeteenistuja aumärk antud, ning teenistujad, kes menetlevad aumärkide andmist.

Kaasnev mõju

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Seaduse täiendamine päästeteenistuja aumärgi äravõtmise võimalusega annab siseministrile volituse kehtestada aumärgi äravõtmise täpsem regulatsioon määruses. See omakorda võimaldab aumärgi äravõtmist, kui selleks peaks vajadus tekkima, näiteks kui aumärk on antud isikule, kelle hilisem käitumine on olnud niivõrd vääritud, et see välistaks talle aumärgi andmise. Muudatus ei mõjuta PÄA ja HÄK-i igapäevatööd, kuna juhtumeid, kus aumärgi äravõtmine osutub vajalikuks, esineb väga harva või ei esine üldse.

7. Seaduse rakendamiseks vajalikud kulutused ja tulud

Seaduse rakendamisega olulisi lisakulutusi ega -tuluseid ei kaasne. Asutused on muudatustega seotud lisakuludega arvestanud.

Politseiametnike sõiduhüvitise regulatsiooni kehtetuks tunnistamine ei too PPA-le kaasa lisatuluseid, kuna PPA ei ole alates 29. märtsist 2015. aastal hüvitist maksnud.

Päästeteenistujate valveaja tasustamine suurendab PÄA kulusid summas 62 000 euro võrra, mis on PÄA eelarves ette nähtud.

KIPL-i regulatsiooni jõustumisega kaasnevad kulud kaetakse idapiiri väljaehitamise projekti eelarvest. Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus on arvestanud KIIP-i arenduste hinnanguliseks maksumuseks 4,8 mln eurot. Arendustegevuse ajal ja selle järel lisandub iga-aastane arendus-, hooldus- ja tugiteenuse kulu, mis moodustab süsteemi maksumusest hinnanguliselt kuni 20% ehk 0,96 mln eurot aastas. Alates 2017. aastast on Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuses vaja KIIP-i arendusteks neljaliikmelist arendusmeeskonda, mille aastased tööjõukulud on 0,2 mln eurot. Hooldus- ja tugiteenuse täpsema kulu selgumisel menetletakse riigieelarvelist vajadust vastava aasta riigieelarve koostamise käigus.

2017. aastal rahastatakse KIIP-i rakendamisega seotud PPA tugiisikute ja edasikoolitajate koolitust Sisejulgeolekufondist. Koolituse maksumus on 26 100 eurot.

8. Rakendusaktid

8.1. Eelnõu rakendamiseks muudetakse järgmisi määruseid:

- siseministri 27. juuni 2014. aasta määrus nr 28 „Politsei- ja Piirivalveameti teenistuskohdade koosseis“ avaldamismärkega;
- siseministri 5. juuni 2013. aasta määrus nr 47 „Politseiametniku daktüloskopeerimise ja DNA-proovi võtmise ning daktüloskopeerimisel saadud andmete ja DNA-proovide edastamise kord“;
- siseministri 12. septembri 2012. aasta määrus nr 10 „Nõuded vabatahtlikule merepäästjale, vabatahtliku merepäästja välja- ja täiendusõppele, vabatahtliku merepäästja tunnistusele ja vabatahtliku merepäästja eritunnusele ja selle kandmise korrale“;
- siseministri 3. novembri 2015. aasta määrus nr 47 „Politsei teenetemärkide liigid, kirjeldus ja andmise kord“;
- siseministri 30. aprilli 2008. aasta määrus nr 32 „Päästeteenistuse aumärgi liigid ja kirjeldus ning päästeteenistuse aumärgi andmise ja kandmise kord“;

8.2. Eelnõu rakendamiseks kehtestatakse järgmised määrused:

- siseministri määrus „Päästeteenistujate ning Sisekaitseakadeemia päästekolledži täiskoormusega õppe üliõpilaste ja õpilaste vormiriietuse kirjeldus“;
- siseministri määrus „Riigipiiri valvamise korraldamise andmekogu asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“;
- siseministri määrus „Päästeteenistuja ametitõendi ja päästeametniku ametimärgi kirjeldus ja vorm“;

8.3. Eelnõu rakendamiseks tunnistatakse kehtetuks järgmised määrused:

- Vabariigi Valitsuse 23. novembri 2007. aasta määrus nr 236 „Päästeteenistujate ning Sisekaitseakadeemia Päästekolledži täiskoormusega õppe üliõpilaste ja õpilaste vormiriietuse kirjeldus“ avaldamismärkega RT I, 29.03.2013, 14;
- siseministri 31. märtsi 2015. aasta määrus nr 21 „Politseiametniku sõidukulude hüvitamise ulatus ja kord“ avaldamismärkega RT I, 02.04.2015, 8.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldises korras.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ning arvamuse avaldamiseks Politsei- ja Piirivalveametile, Päästeametile, Kaitsepolitseiametile, Häirekeskusele, Sisekaitseakadeemiale, Õiguskantsleri Kantseleile ning Riigi- ja Omavalitsuste Töötajate Ametiühingute Liidule.

Arvamuse eelnõu kohta esitasid Rahandusministeerium, Justiitsministeerium ja Sotsiaalministeerium ning Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Häirekeskus, Riigi- ja Omavalitsuste Töötajate Ametiühingute Liit ning Õiguskantsleri Kantselei. Eelnõule on lisatud tabel kooskõlastamisel esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise või mitteametustamise kohta.

KILP-i puudutav muudatus on kooskõlastatud Justiitsministeeriumi, Rahandusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Rahandusministeeriumi märkus on lisatud kooskõlastustabelisse.